

BÖLCSESZDOKTORI

DISSZERTÁCIÓ

Adatok a hetedik osztályosok

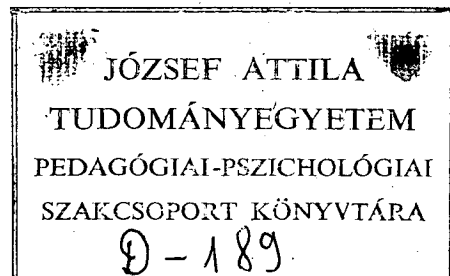
pályaorientációjának vizsgálatához

/Egy longitudinális vizsgálat

tapasztalatai/

Készítette: Kerékgyártó József

Kecskemét, 1978

Bevezetés		2
I.fejezet	A pályaválasztást befolyásoló szociológiai tényezők Bács- Kiskun megyében. A megye gazda- ság- és társadalompolitikai sajátosságai	8
II.fejezet	A hetedik osztályos tanulók pályaválasztási szándékának felmérése és elemzése. A tanulók szociális helyzete, tanulmányi munkájukat befolyásoló tényezők, tanulmányi eredményeik	16
III.fejezet	A pályaaorientáció alakulása a nyolcadik osztályban	41
IV.fejezet	A tanulók sorsának alakulása a nyolcadik osztály elvégzése után	62
Összefoglalás		88
Irodalom		101
Mellékletek		112

A fiatalok egyik legfontosabb cselekedete a pályaválasztás, mely sokszor az egész életre kihat. A pályaválasztás hosszantartó és több szakaszra tagolható folyamat. A sikeres pályaválasztásnál a társadalmi lehetőségeket és szükségleteket kell összhangba hozni az egyéni adottságokkal, képességekkel és szándékokkal.

A társadalmi rendszer jellege nagymértékben meghatározza a pályaválasztás lehetőségeit. Szocialista társadalomban kiszélesedik a szabad pályaválasztás lehetősége.

A pályaválasztási tanácsadás az utóbbi években hazánkban is nagy fejlődésen ment keresztül.

Pályaválasztási tanácsadásunk jelenlegi hazai rendszere az 1027/1961./XII.30./ sz. kormányhatározat alapján épült ki, felhasználva a gazdag hazai hagyományok tapasztalatait.

Az iskola-és pályairányítás, a pályaválasztás bonyolult tevékenységéhez sok segítséget adott az ötödik Nevelésügyi Kongresszus /1970/. Itt hangsúlyt kapott az iskola-és pályaválasztási kérdésekkel való komolyabb törődés, egy iskola-és pályaválasztási irányító rendszer kiépítése is.

A pályaválasztási tanácsadás feladatait és szervezeti felépítését az 1029/1971./VII.3./ sz. kormányhatározat szabályozza. Ez a kormányhatározat előírja: "A pályaválasztási tanácsadást az általános és középiskolákban folyó oktatási és nevelési folyamat szerves részévé kell tenni."

A kormányhatározat végrehajtására vonatkozó 104/1972./3/ MÜM sz. végrehajtási utasítás 4.pontja kimondja: "Az ifjúság

pályaválasztására való felkészítésének alapvetően az iskolai oktató-nevelő munka keretében kell érvényesülnie..."

"...A nevelő intézményekben folyó pályaválasztási tanácsadás irányítója, felelős vezetője az intézmény igazgatója, aki kapcsolatot tart a területi PTI-vel, valamint a tanács végrehajtó bizottság munkaügyi és művelődésügyi feladatokat ellátó szakigazgatási szervek által koordinált és javasolt vállalatokkal, intézményekkel, szövetkezetekkel..."

Jelentős határozatot hozott a KISZ KB Titkársága is 1973. október 22-én, amelyben megfogalmazta: "A pályaválasztást a KISZ-nek és az Uttörőszövetségnek egész tevékenységi rendszerébe építve, változatos, vonzó programmal, sokoldalúan és komplexen kell segíteni. Így alakulhatnak ki a pályaválasztási érettség feltételei - a megfelelő pályaismeret, a pályaismerettel összehangolt önismeret, a helyes választás szempontjából fontos személyiségvonások és magatartás."

A Pedagógusok Szakszervezetének X. Kongresszusán a pályaválasztással kapcsolatban az alábbiakat mondta dr. Voksán József főtitkár: "Az iskolának nagyon fontos szerepe van az ifjúság pályairányításában. E tevékenységet azonban az üzemek segítsége, a szülők körében végzett propagandamunka, a társadalom egész szemléletének alakítása nélkül ugyancsak nem tudja eredményesen ellátni."

A pályaválasztás akkor eredményes igazán, ha a pedagógus, a szülő és a pályaválasztás előtt álló fiatal a szükséges információk, a felismert és elfogadott képességek és a reális

lehetőségek ismeretében közösen választanak pályát.

A pályaválasztás irányításában a leglényegesebb feladat a döntés elősegítése. A nevelőnek munkája során egyik legnagyobb feladata, hogy tanácsokat adjon a fiataloknak pályaválasztásuk kialakításában.

Az ifjúság pályára való felkészítése olyan társadalmi ügy, melyet csak az iskola, a család és a munkahely együttesen tud megoldani.

A pályaválasztás tudatos előkészítése nemcsak népgazdasági érdekből fontos feladat, hanem az egyén boldogulása szempontjából is.

A pályaválasztási tanácsadó rendszer szocialista jellegének legfontosabb ismérve, hogy a tervgazdálkodásból indul ki és erre épül a pályairányító munka. A munkaerőgazdálkodás, a pályairányítás, valamint a pályaválasztás között belső tartalmi kapcsolat van.

Napjainkban a munkaerőgazdálkodás területén nehézségekkel kell szembenéznünk. A munkaképes koru, háztartásban élő lakosság köréből jelentős munkaerőtartalékra nem számíthatunk. A legfőbb munkaerőforrás az ifjúság. Éppen ezért az ifjúság pályaválasztása jelentős társadalmi kérdés.

A pályaaorientációs munka fontosságát az általános iskola új Rendtartása /1976/ is kiemeli. Az 50.§./1/ szerint: "Az igazgató a pályaválasztás lebonyolítása érdekében az iskola pedagógusai közül arra alkalmas pályaválasztási felelőst bíz meg, aki a Pályaválasztási Intézettel, az osztályfőnökkel,

szaktanárokkal, az iskolai ifjúsági szervezettel, az SZM-mel együttműködik, szervezi a pályaválasztási tanácsadást és felvilágosítást a szülők és tanulók között."

A feladatok tervezése és intézése mellett a munka eredményeinek folyamatos felmérése és elemzése is szükséges.

E dolgozatnak is az a célja, hogy adatokat gyűjtsön egy pályaaorientációs vizsgálathoz, a tapasztaltakat elemezze és levonja a következtetéseket.

Vizsgálati módszereink a következők:

1. Kérdőív a hetedik osztályos tanulók szándék-felmérésével kapcsolatban. /Összkép a sokaságról./
2. Dolgozat íratása a tanulókkal a hetedik osztályban "Miért akarok ... lenni?" címmel.
3. Ugyanezeknél a tanulóknál a következő tanévben kontroll vizsgálat a pályaválasztással kapcsolatos változások felmérésére.
4. Dolgozat íratása a tanulókkal a nyolcadik osztályban "Hogyan képzelem el a jövőmet, saját életemet 10 év múlva?" címmel.
5. Kérdőív az új iskolában /munkahelyen, kollégiumban/, vélemény pályaválasztásuk sikeréről. Ha újra választhatnának milyen pályára, iskolába mennének?
6. Beszélgetés a tanulókkal, a tanulók tanáraival, a szülőkkel a pályaválasztásról a döntés előtt, tájékoztatás és tájékozódás.
7. Beszélgetés a tanulókkal, tanárokkal, nevelőtanárokkal, szak-

oktatókkal és szülőkkel az új környezetről, a beilleszkedés tapasztalatairól.

8. Megyei dokumentációk /munkaerőgazdálkodási terv, közgazdasági elemzés, a Pályaválasztási Intézet statisztikai/ tanulmányozása az összehasonlítások céljából.

9. Az iskolai dokumentációk /személyi adatok, tanulmányi eredmények, naplók, feljegyzések, stb./ áttanulmányozása a tanulók megismerése és táblázatok készítése érdekében.

10. Az első félév tanulmányi eredményei az új iskolában.

A tanulók, tanárok, nevelőtanárok, szakoktatók és szülők véleménye ezzel kapcsolatban.

A vizsgálatnál ugyanazon tanulókat /93 fő/ kísérik figyelemmel a pályaválasztás szempontjából az általános iskola hetedik osztályától a középiskola /gimnázium, szakközépiskola, szakmunkásképző intézet, egészségügyi szakiskola/ első évfolyamának első félévéig.

A vizsgálat Bács-Kiskun megyében, a megye székhelyén Kecskeméten és Orgovány nagyközségben /Kecskeméti járás/ történik.

A vizsgálat kiterjed egy városi általános iskola két osztályára, egy községi általános iskolára /egy osztály/, egy külterületi 5-8.o. összevont iskolára és egy külterületi 1-8.o. összevonású iskolára.

A vizsgálat időtartama: 1975. szeptember 1 - 1978. május. 1.

A pályaválasztást befolyásoló szociológiai tényezők Bács-Kiskun megyében. A megye gazdaság- és társadalompolitikai sajátosságai

Bács-Kiskun megye az ország legnagyobb kiterjedésű megyéje. Területe 8362 négyzetkilóméter.

Népesség tekintetében Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár megyék után a negyedik. /1977. év végi statisztikai adat szerint/

A népességszám alakulása:

1960-ban	593 ezer fő
1965-ben	572 ezer fő
1974-ben	564 ezer fő
1977-ben	571 ezer fő

A megye közigazgatásilag öt járásra tagozódik. Hat városa van: Kecskemét, Baja, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kalocsa és Kiskőrös. A megyében 106 község van, ebből 21 nagyközség.

Népsűrűsége messze az országos átlag alatt marad /68,3 fő/km², a megyék között az utolsóelőtti helyen áll Somogy megyét megelőzve. /1977. évi statisztikai adat/

Bács-Kiskun megye gazdasági jellegét ma is a mezőgazdaság határozza meg, de aránya, súlya csökkent és jelentős teret hódított az ipar. A termelőszövetkezeti mozgalom 1948-ban kezdődött el, és 1962-ben fejeződött be a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Ennek eredményeként a megye mezőgazdasági területének 20 %-a állami szektor, 50 %-a mezőgazdasági termelőszövetkezet, 16 %-a termelőszövetkezeti csoport és szakszövetkezet, 8 %-a

pedig kisegítő és egyéb gazdaság lett.

A megye aktív keresői közül 51,1 % munkás /nagyobb részük betanított és segédmunkás/, 28,5 % szövetkezeti paraszt, 16,1 % értelmiségi és egyéb nem fizikai foglalkozású, 4,3 % kisáruter-melő.

1970 elején a megye munkaképes koru népességének már 77 %-a, az összes népességnek a fele aktív kereső volt. Amíg 1950-ben a munkaképes koru nőknek csak 35 %-a, addig 1973-ben már 64 %-a dolgozott.

Bács-Kiskun megye településhálózatára még mindig a kiterjedt tanyavilág a jellemző. 1970-ben a megye népességének még 28 %-a élt külterületen.

Lakásállomány tekintetében a megye az ország egyik legrosszabbul ellátott területe. A felszabadulást követően a lakásállomány 39 %-a tanyai lakás volt, ma ez az arány 30 % alatt van. Az egy főre jutó évi átlagos jövedelmet tekintve Bács-Kiskun megye elérte az országos átlagot. A parasztcsaládok jövedelme felülmúlja az országos szintet, a munkáscsaládoké viszont elmarad attól.

A közlekedési hálózat sűrűsége alacsony a megyében.

Az 1970/71-es tanév kezdetén 434, az 1975/76-os tanévben a gyors ütemű körzetesítés és az elnéptelenedés nyomán már csak 328 általános iskola működött a megyében. Jelenleg az általános iskolák száma 300 alatt van.

Az óvodai férőhelyek tekintetében a megyék között 1975/76-ban a nyolcadik helyen állt, az 1000 óvodásra jutó 704 férőhellyel.

/Az országos átlag 1000 óvodásra 677 férőhely volt./

1975/76-ban a megyében az óvodások száma 17.496, az általános iskolások száma 56.555, a gyógypedagógiai intézménybe járók száma 2.710, a középiskolába járók száma pedig 8.312 volt.

1975/76-ban az óvónők száma 1.001 /ebből képesítés nélküli 21 %/, az általános iskolai pedagógusok száma 3.534 /ebből képesítés nélküli 6,2 %/, a gyógypedagógiai nevelők száma 230, a középiskolai pedagógusok száma pedig 529 volt a megyében.

A fiatalok pályaaorientációja szempontjából lényeges a szülők műveltsége, iskolai végzettsége is. Ezen a téren a megye igen rossz helyen áll. A Központi Statisztikai Hivatal 1973-as felmérése szerint a 15 éven felüli népességből 53 % nem végezte el az általános iskolát sem. Ezzel Bács-Kiskun megye a megyék között az utolsóelőtti helyet foglalja el.

A IV. ötéves tervidőszakban a középfoku intézetekben beiskolázható 8 osztályt végzett tanulók számának fokozatos csökkenése volt jellemző. 1970-ben 8.659, 1975-ben 6.864 tanuló végezte el a nyolc osztályt. A csökkenés 20,7 %-os volt. A csökkenő tendencia az V. ötéves terv éveiben is folytatódik, a végzős létszám 1979/80-ban éri el majd mélypontját 6.005 fővel.

Kimutathatóan növekszik a gyógypedagógiai oktatásban részesítendő tanulók száma, s ugyancsak nő a cigánytanulók aránya is. Az 1974/75-ös tanévben a megye általános iskoláiba járó hetedikes tanuló 32 %-a városi, 50 %-a községi, 18 %-a pedig tanyai lakos volt.

A legtöbb pályaválasztási probléma a tanyán lakó fiataloknál

fordul elő. Az ország összes tanyai iskolásának több mint az egynegyede ebben a megyében található meg.

A IV. ötéves terv keretében nagy társadalmi támogatással villamosítottak 81 hosszabb távon is működő tanyai iskolát, 132 tanyai iskola alsó tagozatán bevezették a magnetofonos programozott oktatást, a gyermekek jobb felkészítése érdekében.

A kollégiumi akció eredményeként a IV. ötéves terv folyamán újabb 697 tanyai gyermek számára lehetett biztosítani a kollégiumi elhelyezést, biztosítani számukra a magasabb szintű képzés feltételeit. A felsőtagozatos tanulók közül szakrendszerű oktatásban részesülők aránya ebben az időszakban 89,1 %-ról 94,3 %-ra nőtt, de ezzel is alatta van az országos átlagnak, éppen a tanyai lakosság magas aránya miatt.

Az V. ötéves terv időszakban problémaként jelentkezik a munkaerőgazdálkodásban:

- a nehezen beiskolázható szakmákban /esztergályos, kovács, lakatos, hegesztő, ács-állványozó, állattenyésztési szakmák, stb./ a szükséglet kielégítése;
- a szakmunkásképzésben résztvevő lányok számarányának növelése.

A legdivatosabb szakmák a megyében:

fiuknál: 1. autószerelő

2. szobafestő

3. kőműves

lányoknál: 1. kereskedő

2. női szabó /varrónő/

3. fodrász

A szakmunkásképző intézetekbe jelentkezett fiúk 20 %-a autómotorszerelő akar lenni. A kereskedelmi szakmát választók 90 %-a lány.

Az elkészített ifjúsági munkaerőmérleg alapján az V. ötéves terv időszakára a továbbtanulókon belüli arány a következők szerint került megtervezésre Bács-Kiskun megyében:

1.sz. táblázat

Megnevezés	Fő	%
Szakmunkásképzés	15 980	56,5
Gimnázium	5 514	19,5
Szakközépiskola	6 777	24,0
Összesen:	28 271	100,0

Kecskemét város rövid jellemzése

A megye székhelye. A felszabadulás óta a megye legdinamikusabban fejlődő települése.

Területe 25 680 hektár.

A népesség számának alakulása:

1949-ben	57 ezer fő
1960-ban	67 ezer fő
1970-ben	80 ezer fő
1976-ban	90 ezer fő
1977-ben	92 ezer fő

A külterületi népesség aránya az 1970-es adat szerint 19,8 %.

A nagyarányú gazdasági fejlődés jelentősen emelte a lakosság

foglalkoztatottsági szintjét. A foglalkozási struktúra változását jelenti, hogy míg 1949-ben a keresők 59 %-a dolgozott a mezőgazdaságban és csak 16 %-a az iparban és építőiparban, addig jelenleg 15 %-a dolgozik a mezőgazdaságban és 47 %-a pedig az iparban.

Orgovány nagyközség

A Kecskeméti járáshoz tartozik.

Területe 9 560 hektár.

A község lélekszáma 1976-ban 4 274 fő /1971-ben 4 381 fő volt/. A lélekszám csökkenését kisebb fokú elvándorlás /Kecskemét vonzása/ okozza. A lakosság 60 %-a külterületen, 40 %-a belterületen él.

A község üzemei: "Sallai Imre" MGTSZ, "Egyetértés" Szakszövetkezet, "Balaton" cipőkészítő részleg és a "Kecskeméti Konzervgyár" előkészítő, tisztító telepe. Az utóbbi két üzem néhány éve létesült és nagyban segíti az itt lakó nők foglalkoztatottságát.

A községben egy központi általános iskola /napközivel, kiegészítő tagozattal és óvodával/ és négy külterületi iskola működik. A külterületi iskolák közül három egy tanulócsoportos /Kápolna 1-4.o., Felsőjárás 1-4.o., Kargala 1-8.o./ és egy két tanulócsoportos /Alsójárás 1-4.o., felsőtagozatos csoport/. Az Alsójárás felső tagozatos csoportja egy-két éven belül az alacsony létszám miatt megszűnik, s az ott lakó felső tagozatos tanulók a jövőben a közeli központi iskolába fognak járni. A külterületi iskolák felső tagozatainak többek között igen

nagy hátránya, hogy ezekben orosz nyelvi oktatás nem folyik. Az orosz szakos tanárnő időnként kijárt a tanulókat korrepetálni, de ez nem megnyugtató megoldás. A szakközépiskolába és gimnáziumba pályázó tanulók így igen nagy hátránnyal indulnak.

Az 1975/76-os tanévben az iskolában a nevelők 25 %-a volt képesítés nélküli. A központi iskola 6 alsó tagozatos nevelője közül 4 volt képesítés nélküli, a felső tagozaton 2 képesítés nélküli nevelő működött. A napközi otthont is képesítés nélküli pedagógus vezette. A képesítés nélküli nevelők valamennyien főiskolán tanulnak, mint levelezők /tanítóképző főiskolán és tanárképző főiskolán/.

Mind a négy külterületi iskolában bevezették a magnetofonos programozott oktatást.

Az általános iskolai tanulók összlétszáma az 1975/76-os tanévben 423 fő, ebből külterületi iskolába jár 95 fő, az összes tanulók 22,4 %-a.

A hetedik osztályos tanulók pályaválasztási szándékának fel-
mérése és elemzése. A tanulók szociális helyzete, tanulmányi
munkájukat befolyásoló tényezők, tanulmányi eredményeik

A felmért tanulók megoszlása

2.sz. táblázat

Ssz. Az iskola megnevezése	Fő	%
1. Kecskemét, Jókai-uti/7.a., 7.b./	64	68,8
2. Orgovány-Központi/7.o./	22	23,7
3. Orgovány-Alsójárás/7.o./	4	4,3
4. Orgovány-Kargala/7.o./	3	3,2
Összesen:	93	100,0

A felmért tanulók több mint kétharmada /68,8 %/ városi gyer-
mek, a Kecskemét, Jókai-uti iskola tanulói.

Az iskolák tanulóinak nemek szerinti bontása

3.sz. táblázat

Ssz. Az iskola megnevezése	Fiúk	Lányok
1. Kecskemét, Jókai-uti	34	30
2. Orgovány-Központi	15	7
3. Orgovány-Alsójárás	1	3
4. Orgovány-Kargala	-	3
Összesen:	50	43

A felmért tanulók 53,8 %-a fiú, 46,2 %-a lány.

A 93 tanuló közül 1 cigány tanuló van./Orgovány-Központ/

Orgovány községben a cigány tanulók már az alsó tagozaton /1-2.osztályban/ lemorzsolódnak, egy részük a kisegítő tagozaton tanul. Ritka eset, ha egy cigány tanuló el tud jutni a hetedik osztályig.

A vizsgálatban résztvevő 93 fő közül állami gondozott tanuló nem volt.

A következőkben arra voltunk kíváncsiak, hogy otthon a lakásban hányan laknak, milyen körülmények között lehetséges a tanulás.

4.sz. táblázat

A lakásban lakók száma	Fő	%
2 személy	2	2
3 személy	19	20
4 személy	37	40
5 személy	20	21
5 személynél több	15	17
Összesen:	93	100

Ahol ketten vannak ott az egyik tanuló özvegy édesanyjával lakik, a másik tanuló édesanyja pedig elváltan él.

Az 5 személynél több részletezése: 6-an laknak 7 fő
7-en laknak 2 fő
8-an laknak 4 fő
9-en laknak 2 fő

Az utóbbi 15 tanuló esetében csak 4 tanulónál biztosított a

nyugodt tanulás lehetősége, a többi esetben a lakás tulzsufoltsága miatt ez nem lehetséges.

5.sz.táblázat

A testvérek száma	Fő	%
nincs testvére	21	23
1 testvére van	48	51
2 testvére van	14	15
3 testvére van	7	8
5 testvére van	2	2
6 testvére van	1	1
Összesen:	93	100

Hatnál több testvére egy tanulónak sincs. A tanulók 23 %-a egyke. Ezen tanulóknál a család talán többet tud nyújtani, viszont itt jobban fennáll az elkényeztetés veszélye is. A tanulók több mint felének egy testvére van.

A tanulók szüleinek foglalkozása

6.sz.táblázat

Az apa foglalkozása	Fő	%
Fizikai dolgozó	52	56
Szellemi dolgozó	16	17
Egyéb	23	25
Nem dolgozik	1	1
Meghalt	1	1
Összesen:	93	100

Az egyéb kategóriából 12 tanuló édesapja kisárutermelő, egyéni gazdálkodó/Orgovány/. Ezek a szülők gyermekeiket otthon fokozottabb mértékben igénybe veszik a gazdasági munkáknál és továbbtanulásuk elé is sok esetben akadályokat gördítenek.

7.sz. táblázat

Az anya foglalkozása	Fő	%
fizikai dolgozó	36	39
szellemi dolgozó	20	21
egyéb	8	9
nem dolgozik/háztartásvezető/	29	31
Összesen:	93	100

A nem dolgozó édesanyák zöme Orgovány községben lakik, ahol egyéni gazdálkodó férjük mellett a háztartási teendőket látják el és a gazdaságban is segítenek.

A tanulók pályaaorientációját nagyban befolyásolja a szülők iskolai végzettsége is.

8.sz. táblázat

Az apa iskolai végzettsége	Fő	%
8 általánosnál kevesebb	33	35
8 általános	43	46
érettségi/középiskola/	8	9
főiskola, egyetem	9	10
Összesen:	93	100

9.sz.táblázat

Az anya iskolai végzettsége	Fő	%
8 általánosnál kevesebb	35	38
8 általános	42	45
érettségi/középiskola/ főiskola, egyetem	11	12
	5	5
Összesen:	93	100

Mind az apa, mind az anya iskolai végzettségénél elég sok azok száma akik még az általános iskola 8 osztályát sem végezték el. Itt differenciálni szükséges, mert ez az arány igen eltérő Kecskeméten és Orgoványon. Orgoványon a 29 tanuló közül 17 édesapja /59 %/ és 16 édesanyja /55 %/ nem végezte el az általános iskola 8 osztályát sem.

Fentiekkel szoros összefüggésben van a következő kérdés:

"Szüleid segítenek-e otthon tanulmányi munkádban?"

10.sz.táblázat

A szülők segítése a tanulmányi munkában	Fő	%
segít	38	40
nem segít	55	60
Összesen:	93	100

Itt is külön kell választani Kecskemét várost Orgoványtól. Orgovány esetében a szülőknek csak 20 %-a segít otthon a gyermekének, a szülők 80 %-a pedig nem tud segítséget adni,

noha éppen az előbbieken láthattuk, hogy az orgoványi édesanyák zöme otthon van, így több ideje lenne. Hogy mégsem nyújtanak segítséget az a hiányos iskolai végzettségükkel magyarázható, nem is tudnának segíteni.

11.sz. táblázat

Milyen távol laktok az iskolától?	Fő	%
500 méterig	33	35
500-1000 méter között	22	24
1-2 km között	17	18
2-3 km között	9	10
3-4 km között	3	3
4-5 km között	4	4
5 kilométernél távolabb	5	6
Összesen:	93	100

Az 5 kilométeren felüli távolság részletezése:

6 kilométerről jár	1 fő
10 kilométerről jár	1 fő
16 kilométerről jár	1 fő
22 kilométerről jár	1 fő
25 kilométerről jár	1 fő

12.sz. táblázat

Mivel jársz iskolába?	Fő	%
gyalog	47	51
kerékpárral	13	14
autóbusszal	33	35
Összesen:	93	100

A tanulók 60 %-a 1 kilométernél közelebb lakik az iskolától. Az 5 kilométernél távolabb lakó tanulók vidékről járnak be Kecskemétre autóbusszal. Utazásuk kényelmesnek mondható és nem jár nagy idővesztéssel. A 2-5 kilométer között lakók többsége Orgoványon tanul. Ezek részére rossz idő esetén és télen a bejárás igen kedvezőtlen, különösen a külterületi iskoláknál.

Szakkörbe a tanulók 56 %-a jár. Orgovány ezen a téren is hátrányos helyzetben van, mert ennél az iskolánál csak sport szakkör működik.

A "Melyik tantárgyat szereted legjobban?" kérdéssel kapcsolatos válaszoknál a tantárgyak között az alábbi rangsorolást lehet felállítani.

A legkedveltebb tantárgyak sorrendje:

- 1.Élővilág
- 2.Testnevelés
- 3.Földrajz
- 4.Fizika
- 5.Számtan-mértan
- 6.Magyar nyelv- és irodalom
- 7.Rajz

Az összképen belül itt is lehet eltéréseket tapasztalni az egyes iskolák és az egyes osztályok között. Az orgoványi iskolánál a rangsor a következőképpen változik: 1.Fizika, 2.Élővilág, 3.Számtan-mértan, 4.Kémia, 5.Testnevelés, 6.Földrajz, 7.Magyar nyelv- és irodalom.

A tanulók által választott pályák

13.sz.táblázat

Elsődlegesen választott pályák	Fő
autó-motorszerelő	10
ápolónó	9
kereskedő	8
tanár	5
ővónő	5
szobafestő-mázoló	5
gépész technikus	5
mérnök	4
lakatos	3
fodrász	3
orvos	2
diesel-mozdonyvezető	2
mezőgazdasági gépszerelő	2
kőműves	2
disznóvénykertész	2
állatorvos	1
védőnő	1
borász	1
edző	1
esztergályos	1
villanyszerelő	1
autófényező	1
kirakatrendező	1
még nem tudja	18
Összesen:	93

14.sz.táblázat

Másodlagos pályaválasztás	Fő
kereskedő	7
ápolónő	5
autó-motorszerelő	5
lakatos	5
óvónő	4
fodrász	4
mezőgazdasági gépszerelő	4
karosszéria lakatos	3
butorasztalos	3
védőnő	2
gyors- és gépiró	2
kőműves	2
villanyszerelő	2
autófényező	2
hentes	2
gépkocsivezető	2
tanár	1
csillagász	1
vegyész	1
férfi szabó	1
egy évet vár és jövőre ismét az elsőt	5
dolgozni megy ha az első nem sikerül	7
nem tudja mit választana másodszor	23
Összesen:	93

Az előbbi pályaválasztási szándékfelméréshez szükséges ismerni a megyei adatokat./Bács-Kiskun megye Pályaválasztási Tanácsadó Intézet adatai/.

Beiskolázási tervszámok és 7.osztályos tanulói szándékok az 1977/78.évre.

Ebből ragadjuk ki az érdekelt /választott/ szakmákat.

15.sz. táblázat

Szakma megnevezése	Tervezett keretszám	Szándék	
		1975-ben	1976-ban
autószerelő	110	136	135
géplakatos	15	10	21
mezőgazd.gépszerelő	15	39	36
karosszéria lakatos	35	16	7
kőműves	35	37	36
szobafestő-mázoló	90	88	69
gépi forgácsoló	50	28	31
villanyszerelő	55	39	34
asztalos	50	27	28
férfi szabó	6	1	1
női fodrász	20	9	18
férfi fodrász	15	35	32
élelm. és hus eladó	90	112	113
háztart.felsz.eladó	24	4	4
ruházati és cipő eladó	24	25	52
kultúreikk eladó	12	5	5
disznővénykertész	30	11	9
husfeldolgozó	90	11	24

Látható a táblázatból, hogy az autószerelő, mezőgazdasági gépszerelő, géplakatos, férfi fodrász szakmákban tuljelenkezés van, ugyanakkor a karosszérialakatos, villanszerelő, gépi forgácsoló, asztalos, férfi szabó, disznővénykertész és husfeldolgozó szakmákban kevés a jelentkező. A kereskedelmi szakmákon belül is nagy eltérések mutatkoznak. Mig az élelmiszer és hus eladó, ruházati és cipő eladó szakmákra sokan jelentkeznak, addig a háztartási felszereléseket eladó és a kulturcikk eladó szakmákban nincs elég jelentkező. Tehát akik kereskedő szakmában kívánnak dolgozni /8 fő/ nagyobb eséllyel indulnak, ha az utóbbiak közül választanak szakmát. Autó-motorszerelő szakmát 10 % jelölt meg, ez a lehetőségekhez képest sok.

18 tanuló /19 %/ még nem tudja milyen pályát választ. Ez elég nagy arány. Magyarázható egyrészt azzal, hogy ebben a korban a fiatalok egy része még nem rendelkezik megfelelő pályaválasztási érettséggel, másrészt oka lehet az is, hogy egyesek még nem is akarnak most pályát választani, el akarják azt halasztani. Először iskolát /gimnáziumot/ választanak, s ha azt elvégzik akkor /vagy már közben/ kívánják pályájukat megválasztani. Tehát időt akarnak nyerni. A fiatalok egy része valójában nem pályát, több esetben mégcsak nem is iskolatípust, hanem konkrét iskolát választ. Ezt főleg a kecskeméti tanulóknál tapasztaltuk. De a bizonytalanságnak oka lehet az is, hogy az iskolában és a szülői háznál nem készítették fel őket megfelelően a pályaválasztásra.

A szülők véleménye gyermekük pályaválasztásával kapcsolatban

16.sz.táblázat

A szülő véleménye	Fő
egyetértenek vele	70
nem helyeslik a pályaválasztást	2
nem törődnek vele	3
még nem választott pályát	18
Összesen:	93

A táblázatból látható, hogy igen kevés azon szülők száma akik nem értenek egyet a gyermek pályaválasztásával, vagy egyáltalán nem törődnek vele. A legtöbb szülő készül gyermeke pályaválasztására, igen lényegesnek, sorsdöntőnek tartja azt és igyekszik segíteni annak elérésében.

Tanulók és szülők véleménye pályaválasztásukról.

Csak néhány jellemző példát szeretnénk kiragadni a megkérdezettek közül.

V.K.tanuló, Orgovány: "Már gyermekkorom óta orvos akartam lenni. A rokonságban több orvos van és ők sokat beszéltek már nekem hivatásukról. Nagyon szép pályának tartom az emberek gyógyítását."

V.Jné szülő/fenti tanuló édesanyja/, Orgovány: "Gyermezem már régóta mondogatja, hogy ő orvos lesz, ha megnő. A rokonság is támogatja ezt az elhatározást. Orvos rokonaink szakmailag is tudják majd segíteni. Tanulmányi munkáját is szorgalmasan végzi, hogy kitűzött célját elérhesse."

V.E.5.o.tanuló /V.K.tanuló huga/,Orgovány: "Örülök neki, hogy bátyám orvos akar lenni.Én is azt fogom választani, vagy a tanári pályát."

A nagyszülőknek is hasonló a véleményük fenti tanulóval kapcsolatban,tehát az egész család helyesnek tartja V.K. választását.

Egy másik esetben a tanuló és szülő elgondolása ütközik.

B.M.tanuló,Orgovány:"Tanulmányi eredményem közepes.Kereskedelmi pályára szeretnék menni eladónak,mert úgy gondolom, hogy ehhez érzékem is van,türelmes és udvarias is tudok lenni az emberekhez."

B.J.szülő /Orgovány/ véleménye az előbbiről: "Nekem az a véleményem,hogy lányomat feltétlenül gimnáziumba akarom adni,legyen belőle tanult ember.Annak idején nekünk nem volt még ilyen lehetőségünk,most már lehet,hát használja ki ezt a lehetőséget."

Ebben az esetben a szülő erőlteti gyermeke pályaválasztását, pedig gyermeke látja,hogy képességei szerint hová mehet.

Egy közömbös szülő P.A./Orgovány/ véleménye lánya pályaválasztásáról: "A pályaválasztás szerintem olyan,mint a házasság,nem lehet tanácsot adni,mert esetleg nem válik be, s akkor utólag szemrehányást tesznek a tanácsért.Mi nem bánjuk akármit választ a lányunk,fő,hogy kedve legyen hozzá és szorgalmas legyen."

D.S.szülő /Orgovány/ nem akarja,hogy fia tovább tanuljon. Ezt mondja: "Hárman vagyunk a családban.Fiam sokat segít a

háztáji és gazdasági munkában, szereti ismerni a munkát és érti is. Feleségem állandóan betegeskedik, nagyon keveset tud segíteni és én is elég sűrűn beteg vagyok. Alig várjuk, hogy elvégezze valahogy a nyolcadik osztályt is és itthon maradjon nekünk segíteni. Különben is elég gyenge tanuló, nem lenne értelme, hogy tovább tanuljon."

Érdemes idézni még F.K. tanuló /Kecskemét/ szavait: "Édesapám lakatos, jó munkájáért már többször kapott jutalmat és Kiváló Dolgozó jelvényt is. Nekem ő a példaképem a munkájában és családi életében is. Ezért választottam én is a lakatos szakmát és olyan szeretnék lenni, mint édesapám. Később esti tagozaton el akarom végezni a gépészeti szak-középiskolát is, intelligens szakmunkás szeretnék lenni."

A pályaválasztással kapcsolatban egy dolgozatot is irtak a hetedik osztályos tanulók "Miért akarok ... lenni?" címmel, melyhez egy rajzot is mellékeltek a választott pályáról. Ez is közelebb segített bennünket a tanulók megismeréséhez és szándékaik megértéséhez.

Egyet ezek közül is bemutatunk. D.R. tanuló /Orgovány/ dolgozata: "Miért akarok tanár lenni? Nagyon fontos, hogy mindenki olyan pályát válasszon ami neki tetszik, és amit szeret. Még kiskoromban eldöntöttem, hogy tanár leszek. Nagyon tetszik a tanár munkája. Szeretem a gyerekeket. Az életben nagyon nagy jelentősége van a pedagógus pályának. A pedagógusnak sok feladata és kötelessége van. Fel kell ügyelnie a reábizott gyerekekre. Tanítani, nevelni kell őket. Tanáraim is

nagyon megszerettették velem ezt a pályát. Különösképpen szeretek rajzolni, olvasni. Érdekel az élővilág, irodalom, rajz, földrajz. Egy tanárnak nagyon értenie és tudnia kell szaktárgyát. Színesebbé kell tennie az órát, hogy érdeklődjenek a gyerekek az elmondottak iránt. Ne csak azért tanulják, hogy kötelező. Meg kell szerettetni a tantárgyakat a gyerekekkel. Nagyon szeretném, ha sikerülne ez a pálya. Tudom, hogy munkám csak sokára fog megmutatkozni, de akkor igazán szép lesz."

E dolgozat és a kérdőív 16. kérdése /Miért választod ezt a pályát?/ alapján állítottuk össze az alábbi táblázatot.

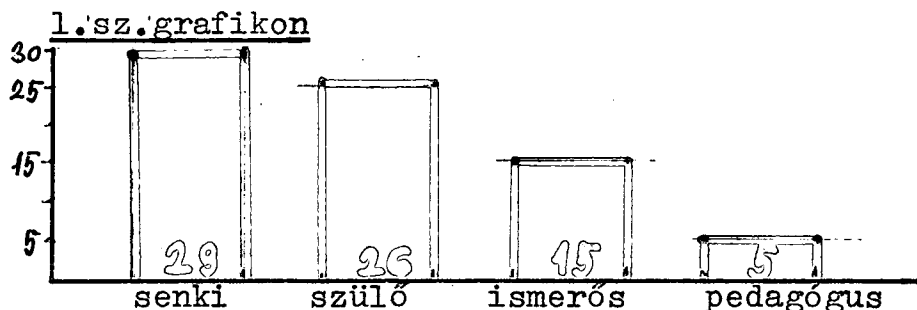
A tanulók pályaválasztási motivumai

17.sz. táblázat

Pályaválasztási motivumok	Fő	%
1. Jól lehet keresni	19	20
2. Szeretem, tetszik a pálya	34	36
3. Tiszta munka	15	16
4. Egészséges munka	2	3
5. Könnyű, kényelmes munka	4	5
6. Nem válaszolt	19	20
Összesen:	93	100

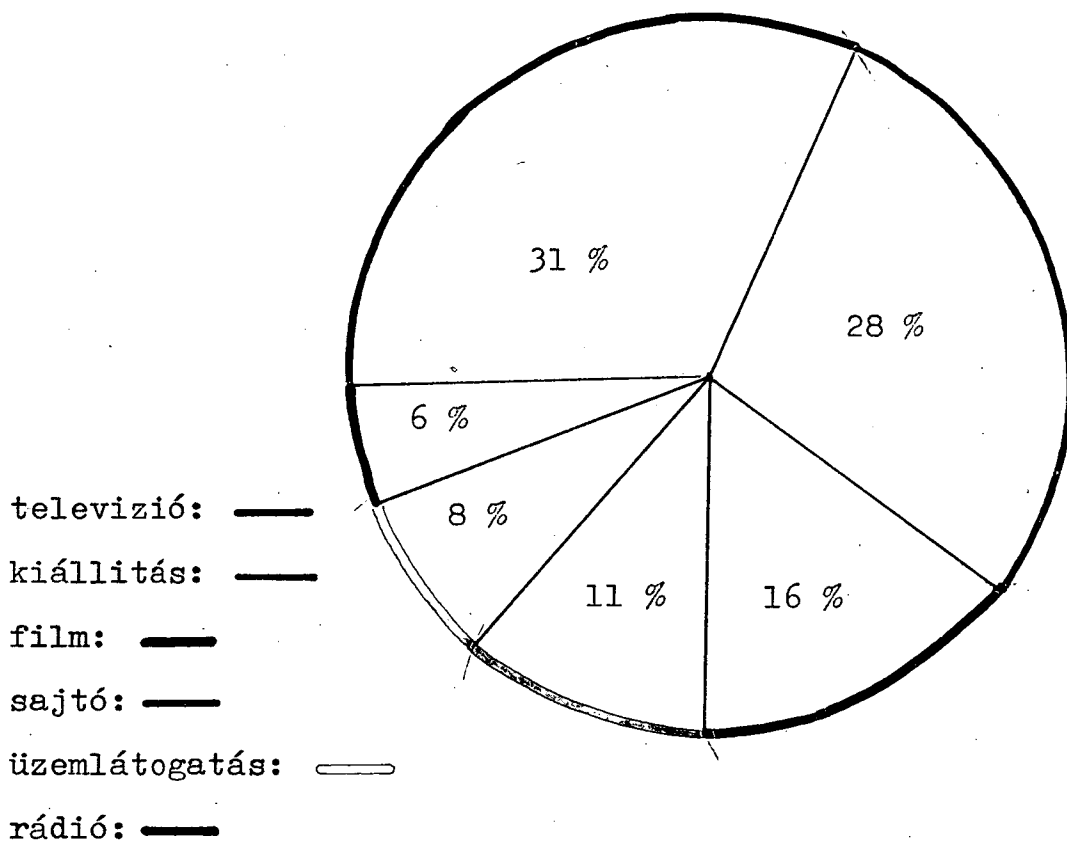
A tanulók több mint egyharmadát a pálya iránti szeretet motiválja, csak ötödrészüket gondol az anyagiakra. A fiúk az anyagiasabbak, a lányok viszont a tiszta munkával járó pályákhoz vonzódnak nagyobb számmal.

A "Kik befolyásoltak elhatározásodban?" kérdésre adott válaszokat az alábbi grafikon szemlélteti:

A grafikon mutatja, hogy a tanulók közel egyharmada saját elhatározásból döntött a pálya megválasztásánál. A tanár /pedagógus/ befolyása itt nem számottevő.

2.sz.grafikon

A televízió és a kiállítások hatása itt a legdöntőbb.

A pályaeorientáció változása a tanulóknál az utóbbi évek alatt

18.sz.táblázat

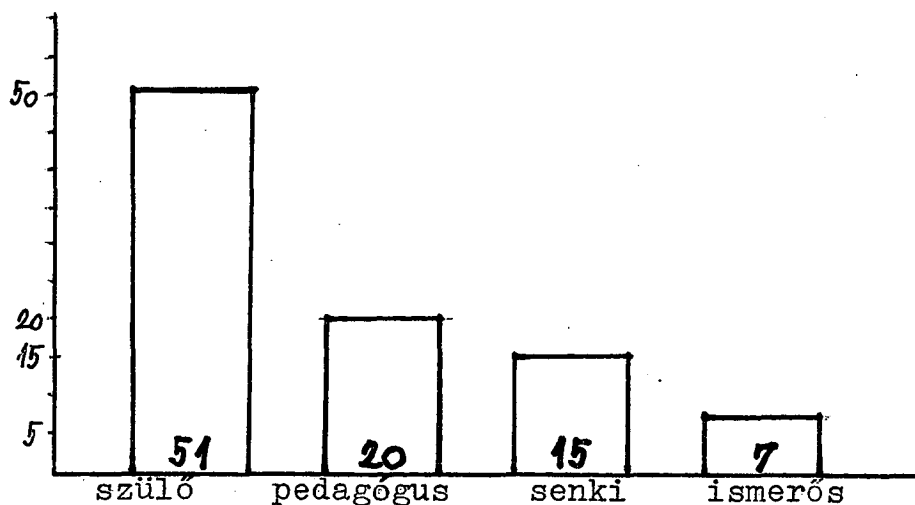
A pályaválasztás változása	Fő	%
nem változott	47	51
változott	28	30
nem választott még pályát	18	19
Összesen:	93	100

Négy tanuló már kisgyermek korában elhatározta, hogy mi lesz, s most is azt választotta, kilenc tanulónál pedig az általános iskola 1-4. osztályában alakult ki az elhatározás, hogy mi akar lenni, s ez állandósult is.

Kitől kapott segítséget a tanuló pályaválasztás közben?

A választ a grafikon szemlélteti:

3.sz.grafikon

A grafikon mutatja, hogy a tanulók az iskolától /osztályfőnök, pályaválasztási felelős, tanár/ kevés segítséget kaptak. Tizenöt tanuló senkitől sem kapott segítséget, éppen olyanok akik legjobban rászorultak volna. Az ilyen tanulókat különösen fel kell karolni az iskolának. A tanulók egy része többirányú segítséget kapott.

A tanulók pályaismerete

19.sz. táblázat

Mit tudsz a választott pályáról?	Fő	%
kielégítő az ismerete	28	30
keveset tud csak a pályáról	32	35
semmit sem tud	15	16
nem választott még pályát	18	19
Összesen:	93	100

Általában azok a tanulók ismerik a pályákat kielégítően, akik olyan pályát választanak, amely általánosan ismert, vagy a szűkebb családi környezetből, mikroklímából valaki azon a területen dolgozik. Az egyéb pályákkal kapcsolatban a pedagógusok is és a szülők is csak kevés tájékoztatást tudnak nyújtani, sőt olykor rossz tájékoztatást is adnak. Ennek legfőbb oka a pályák sokrétűsége, specializáltsága. A felmért tanulók esetében a pályaválasztást segítő és gátló körülmények nem számottevőek. 23 tanuló említette a nehezítő körülményeket, 6 tanulót a nagy távolság az iskolától, 17 tanulót pedig a rossz tanulmányi eredménye gátolja

munkájában. Az egyéni beszélgetések kapcsán elmondták, hogy a rossz tanulmányi eredmények összefüggésbe hozhatók hanyagságukkal is.

Az egyéni képességekkel, hajlamokkal kapcsolatban 38 tanuló válaszolt, mely szerint:

- 18 tanulónak jó kezűgyessége van,
- 9 tanuló jó rajzolósi készséggel rendelkezik,
- 6 tanuló azt írja, hogy jól magyaráz tanuló társainak,
- 2 tanuló igen jól ért az állatokhoz,
- 1 tanuló a kereskedelmi érzékét emelte ki,
- 1 tanuló a sport terén érez különös adottságot és
- 1 tanuló különleges nyelvérzékről számolt be.

Hogyan készülnek a tanulók iskolai munkájukon kívül a választott pályára?

20.sz. táblázat

Iskolán kívüli tevékenységek	Fő	%
szakkönyvek olvasása	29	31
szakmával kapcsolatos otthoni munka	7	8
szakkör a szakmával kapcsolatban	15	16
edzésekre jár /magasabb szinten sportol/	1	1
nyári szüneti munka a szakmával kapcsolatban	6	6
iskolában korrepetál gyengébb tanulókat	3	3
nemleges válasz	32	35
Összesen:	93	100

Sz.B. tanuló/Kecskemét/ véleménye erről: "Már évek óta

elhatároztam, hogy autó-motorszerelő fogok lenni. Azóta rendszeresen járok a könyvtárba és olyan könyveket hozok ki olvasni, amelyek az autóval, motorral és ezek javításával kapcsolatosak. A többi, egyéb témákkal foglalkozó műszaki könyveket is szeretem. Ugy érzem, hogy máris elég sokat olvastam ezekről, aminek majd később hasznát veszem."

Az a három tanuló, aki azt írta, hogy korrepetál tanári pályára készül. Tanára szerint is sokat segít gyengébb tanuló-társainak, jól megérteti velük az anyagot.

Egy tanuló rendszeresen jár edzésre, kiváló uszó, a versenyeken is igen jó eredményeket ér el. Edzője is alkalmasnak találja arra, hogy ezt a pályát /edző akar lenni/ válassza élethivatásának.

A tanulók tanulmányi eredménye a 7.o. tanév végén

21.sz. táblázat

Tanulmányi eredmény /átlag/	Fő	%
elégtelen	-	-
2,5-ig	8	9
2,6 - 2,9-ig	15	16
3,0 - 3,5-ig	25	26
3,6 - 3,9-ig	9	10
4,0 - 4,5-ig	28	30
4,6 - 5,0-ig	8	9
Összesen:	93	100

Összehasonlítva az első félév eredményeit /átlagait/ a

tanév végi eredményeket az alábbiakat tapasztaljuk:

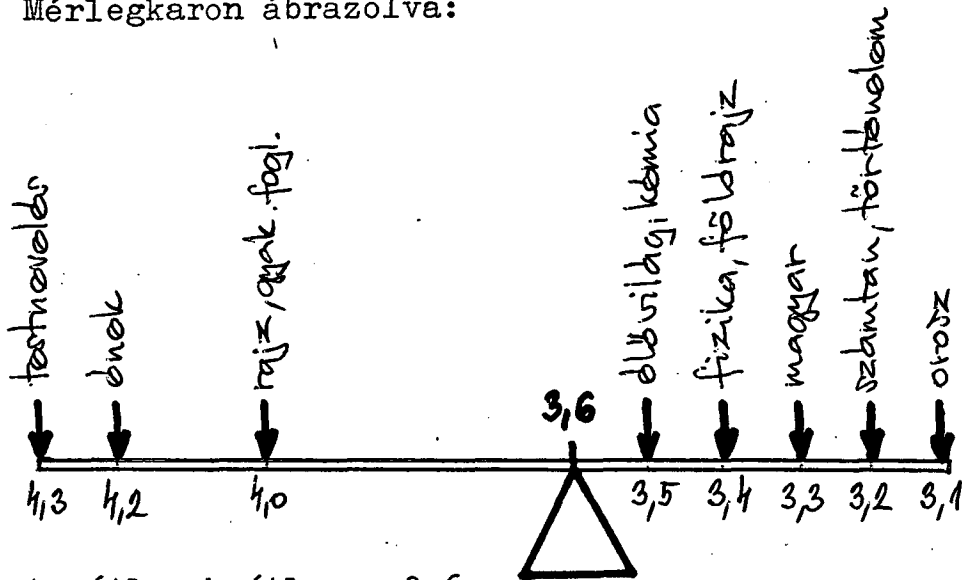
22.sz.táblázat

A félévi tanulmányi eredményhez hasonlítva	Fő	%
az átlagán javított	54	58
az átlagán rontott	26	28
az átlaga nem változott	13	14
Összesen:	93	100

Az első félévkor 6 tanuló kapott elégtelen osztályzatot, az összes tanulók 6,5 %-a. A félévkor bukott tanulók közül mindegyik kijavította elégtelen érdemjegyét. A táblázat mutatja, hogy a tanulóknak több mint fele javított átlagán, tehát a tanuláshoz való viszony javuló tendenciát mutat. A tanulók tanulmányi eredményének átlaga az egyes tantárgyakból:

- 3,1 ; orosz nyelv
- 3,2 ; számtan-mértan
- 3,2 ; történelem
- 3,3 ; magyar nyelv- és irodalom
- 3,4 ; fizika
- 3,4 ; földrajz
- 3,5 ; élővilág
- 3,5 ; kémia
- 4,0 ; rajz
- 4,0 ; gyakorlati foglalkozás
- 4,2 ; ének
- 4,3 ; testnevelés

Mérlegkaron ábrázolva:

Az átlagok átlaga: 3.6

A tanulók továbbtanulási iránya

23.sz.táblázat

A választott iskolatípus	Fő	%
gimnázium	26	28
szakközépiskola	31	33
szakmunkásképző	32	34
nem tanul tovább	2	2,5
még nem tudja	2	2,5
Összesen:	93	100,0

Ez az iskolaválasztás nem felel meg a Bács-Kiskun megyében megtervezésre került aránynak. Magas a gimnáziumba és szakközépiskolába jelentkezők száma a szakmunkásképző rovására. Szakmunkásképzőbe jelentkezett a tanulók 34 %-a a kívánt 56,5 %-kal szemben.

Nézzük meg összehasonlításként Kecskemét járás és város együttes szándékfelmérését és igényét a szakmunkásképző

intézetekben 7. osztályos tanulóknál az 1976-os évben.
/Kecskeméti Pályaválasztási Tanácsadó Intézet adatai/
24.sz. táblázat

	Fiu	Lány	Összesen
Igény	848	400	1248
Szándék	499	577	1076
Egyenleg	-349	+177	-172

Tehát összesen 172 hiány mutatkozik szakmunkás tanulóknál pont a mi közelebbi területünkön.

Nézzük a különböző iskolatípusokba jelentkezett tanulók 7. osztályos tanév végi tanulmányi eredményeit.

A gimnáziumba irányuló tanulók eredményei:

25.sz. táblázat

Tanulmányi eredmény /átlag/	Fő	%
2,6 - 2,9-ig	1	3,8
3,0 - 3,5-ig	1	3,8
3,6 - 3,9-ig	3	11,5
4,0 - 4,5-ig	13	50,0
4,6 - 5,0-ig	8	30,9
Összesen:	26	100,0

Egy tanuló átlaga 2,9, nem valószínű, hogy eleget tud tenni a gimnáziumi tanulmányi követelményeknek. Irreális választás. A tanulók fele 4,0 - 4,5 átlagot ért el. Két tanuló volt kitűnő. A tanulmányi átlagok átlaga /26 fő/: 4,28.

A szakközépiskolába irányuló tanulók eredményei:

26.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény /átlag/	Fő	%
2,6 - 2,9-ig	1	3,2
3,0 - 3,5-ig	14	45,2
3,6 - 3,9-ig	3	9,6
4,0 - 4,5-ig	13	42,0
Összesen:	31	100,0

A leggyengébb tanulmányi átlag 2,8. Sok a 3,0 - 3,5 közötti átlag aránya. Feltűnő a táblázatban a 3,6 - 3,9 közötti tanulók kis arányszáma. A tanulmányi átlagok átlaga: 3,71.

A szakmunkásképzőbe irányuló tanulók eredményei:

27.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény /átlag/	Fő	%
2,5-ig	4	12,5
2,6 - 2,9-ig	13	40,6
3,0 - 3,5-ig	14	43,8
3,6 - 3,9-ig	-	-
4,0 - 4,5-ig	1	3,1
Összesen:	32	100,0

Feltűnő, hogy 3,6-nél magasabb átlag csak egy tanulónál látható. Igen gyenge képet mutat a szakmunkásképző intézetbe irányuló tanulók tanulmányi eredménye. Egy tanuló átlaga csak 2,2. A tanulmányi átlagok átlaga itt: 2,88.

H a r m a d i k

f e j e z e t

A pályaaorientáció alakulása a nyolcadik osztályban

A nyolcadik osztályban már minden tanulónak döntenie kellett pályaválasztásával, illetve iskolaválasztásával kapcsolatban. A tapasztalatok szerint a 8. osztályban lényegesen megalapozottabbak a tanulók pályaelképzelései, ami már jobban közelít az egyén és a népgazdasági érdek összhangjához is. Tudatosabban választják meg pályájukat, ítélik meg képességeiket.

A változások okát a tanulmányi eredmények alakulásában, a lehetőségek jobb és reálisabb megismerésében kereshetjük. A választott pályát részletesen ismerő tanulók általában készülnek a választott pályára, szabad idejükben foglalkoznak vele. A tagozatra jelentkezők az illető szaktárggyal külön is foglalkoznak.

A tanulók által 1. helyen választott iskolatípusok:

28. sz. táblázat

A választott iskolatípus	Fő	%
gimnázium	20	22
szakközépiskola	29	31
szakmunkásképző	41	44
nem tanul tovább	3	3
Összesen:	93	100

A választott iskoláknál az arány javult, szakmunkásképzőbe jelentkezett 44 % a 7. osztállynál látható 34 %-kal szemben, de még mindig alatta van a kívánalmaknak.

A tanulók által 2.helyen választott iskolatípusok:

29.sz.táblázat

A választott iskolatípus	Fő	%
gimnázium	21	23
szakközépiskola	20	22
szakmunkásképző	43	46
2.helyet nem jelölt meg	6	6
nem tanul tovább	3	3
Összesen:	93	100

Akik gimnáziumba akarnak menni a második választásnál is gimnáziumot jelölnek meg, vagy másik gimnáziumot, vagy ugyanazon gimnázium másik tagozatát.

A továbbtanulni nem kívánó tanulók közül 1 kecskeméti, aki 4 tantárgyból bukott a 8.osztályban félévkor, kettő pedig az Orgovány-Alsójárás külterületi iskola tanulója. Ebben a külterületi iskolában a 4 tanuló közül 2 tanuló nem tanul tovább /50 %/. Ugyanebben az iskolában évről-évre hasonló a helyzet. Az elmúlt tanévben 13 nyolcadikos közül 6 maradt otthon /46 %/. A szülők nagy része itt egyéni gazdálkodó, s befolyásolják gyermeküket, hogy maradjanak otthon a gazdaságban dolgozni. Anyagilag is megtalálják így számításukat. A pedagógus agitációja ebben az esetben kevés eredménnyel jár.

Gimnáziumba és szakmunkásképzőbe a megyén kívülre egy tanuló sem akar menni, más megyébe kérte felvételét a szakközépiskolába 10 tanuló.

Ezek közül: 5 tanuló Szegedre,

2 tanuló Budapestre,

1 tanuló Nagykőrösre,

1 tanuló Szenteszre és

1 tanuló Hódmezővásárhelyre megy az 1.helyen.

A 2.helyen 7 tanuló kérte magát Bács-Kiskun megyén kívüli szakközépiskolába.

Ezek közül: 3 tanuló Szegedre,

2 tanuló Nagykőrösre és

2 tanuló Dunaujvárosba kérte felvételt.

A tanulók tanulmányi eredménye a 8.o.élső félévben:

30.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény /átlag/	Fő	%
elégtelen	3	3,2
2,5-ig	6	6,5
2,6 - 2,9-ig	10	10,8
3,0 - 3,5-ig	18	19,3
3,6 - 3,9-ig	16	17,2
4,0 - 4,5-ig	31	33,3
4,6 - 5,0-ig	9	9,7
Összesen:	93	100,0

A 7.o.tanév végi eredményekhez képest javulás tapasztalható attól függetlenül, hogy a nyolcadik osztályban félévkor 3 tanuló megbukott. Amíg a 7.osztályban tanév végén a 3,6 - 5,0 közötti átlagot 45 fő/48 %/ érte el, addig a 8.

osztályban félévkor 3,6-en felüli átlagot 56 tanuló /60 %/ ért el. Komolyabban vették általában a tanulmányi munkát osztályfőnökeik véleménye szerint is.

A gimnáziumba jelentkezők tanulmányi eredménye:

31.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
3,6 - 3,9-ig	2	10
4,0 - 4,5-ig	13	65
4,6 - 5,0-ig	5	25
Összesen:	20	100

Az átlagok átlaga: 4,38./A 7.o-ban 4,28 volt./

A legkisebb átlag a 7.o.2,9-es átlagával szemben itt 3,7.

A szakközépiskolába jelentkezők tanulmányi eredménye:

32.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
2,6 - 2,9-ig	1	4
3,0 - 3,5-ig	3	10
3,6 - 3,9-ig	7	24
4,0 - 4,5-ig	14	48
4,6 - 5,0-ig	4	14
Összesen:	29	100

A legkisebb átlag 2,7.A hetedik osztályos választás óta az összetétel és a tanulmányi eredmény jelentősen javult, az átlagok átlaga akkor még 3,71 volt,jelenleg 4,02.

A gimnáziumok közül az alábbiakat választották:

Első helyen:

"Katona József" gimnázium /Kecskemét/	10 fő
"Bányai Julia" gimnázium /Kecskemét/	8 fő
Piarista gimnázium /Kecskemét/	1 fő
"Móra Ferenc" gimnázium /Kiskunfélegyháza/	1 fő

Összesen: 20 fő

Második helyen:

"Bányai Julia" gimnázium /Kecskemét/	14 fő
"Katona József" gimnázium /Kecskemét/	6 fő
"Damjanich János" gimnázium /Kunszentmiklós/	1 fő

Összesen: 21 fő

Szakközépiskolás választások 1.helyen:

33.sz.táblázat

A szakközépiskola megnevezése	Fő
közgazdasági	9
egészségügyi	4
vasutgépészeti	3
óvónői	2
borászati	2
mezőgazdasági/növénytermesztő, állattenyésztő/	2
posta műszaki	1
kereskedelmi	1
villamosenergiái	1
gépészeti	1
képzőművészeti	1

gyengeáramu műszeripari	1
élelmiszeripari	1
Összesen:	29

Szakközépiskolás választások 2.helyen:

34.sz.táblázat

A szakközépiskola megnevezése	Fő
mezőgazdasági/növénytermesztő, állattenyésztő/	5
egészségügyi	3
vasutgépészeti	2
kereskedelmi	2
gépészeti	2
élelmiszeripari	2
kohóipari	2
óvónői	1
közgazdasági	1
Összesen:	20

A szakmunkásképzőbe jelentkezők tanulmányi eredménye:

35.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	2	5
2,5-ig	6	14
2,6 - 2,9-ig	7	17
3,0 - 3,5-ig	15	37
3,6 - 3,9-ig	7	17
4,0 - 4,5-ig	4	10
Összesen:	41	100

Itt már 4,0-en felüli átlagot is láthatunk az előző osztályéhoz viszonyítva, a két elégtelen azonban nem biztató. Különösen azért nem, mert mind a kettő négy tantárgyból bukott. Az átlagok átlaga: 3,09./A hetedik osztályban 2,88 volt./

A választott szakmák 1.helyen:

36.sz.táblázat

A szakma megnevezése	Fő
autó-motorszerelő	9
mechanikai műszerész	6
autóvillamossági szerelő	4
szobafestő-mázoló	3
baromfitenyésztő	2
disznővénykertész	2
kötő-hurkoló	2
villanyszerelő	2
kereskedelmi eladó	2
autókarosszéria lakatos	2
férfi szabó	1
férfi fodrász	1
butorasztalos	1
könyvkötő	1
fényező-mázoló	1
közüves	1
mezőgazdasági gépszerelő	1
Összesen:	41

A választott szakmák 2.helyen:

37.sz.táblázat

A szakma megnevezése	Fő
mechanikai műszerész	8
kereskedelmi eladó	8
butorasztalos	4
autó-motorszerelő	3
autóvillamossági szerelő	3
kőműves	2
hideg burkoló	2
csőhálózat szerelő	2
disznővénykertész	1
kötő-hurkoló	1
férfi szabó	1
férfi fodrász	1
női fodrász	1
szobafestő-mázoló	1
fényező-mázoló	1
villanyszerelő	1
autókarosszéria lakatos	1
gépi forgácsoló	1
általános lakatos	1
Összesen:	43

Az tapasztalható, hogy anyolcadik osztályos tanulók a második választásnál a legtöbb esetben az elsővel rokon szakmát jelöltek meg, míg hetedik osztályos korukban főleg eltérő foglalkozást neveztek meg másodszor.

A nyolcadik osztályos tanulókkal fogalmazást is irattunk "Hogyan képzelem el a jövőmet, saját életemet 10 év múlva?" címmel.

A dolgozatok közül T.K. tanuló /Orgovány/ fogalmazását mutatjuk be.

"Már régóta az a vágyam, hogy orvos legyek. Ha minden jól megy pontosan tíz év múlva fogok végezni. Ez természetesen nem biztos, hiszen annyi minden közbejöhet még. Azt még nem tudom, hogy milyen orvos leszek, de mivel szeretem a gyermekeket azt hiszem a gyermekorvosi pálya lenne nekem a legmegfelelőbb. Most leírom hogyan képzelem el egy napomat tíz év múlva. Reggel korán kelek, hogy még munka előtt elvégezhessem a háztartási teendőket. Azután elindulok a kórházba, mert ott szeretnék dolgozni. Ott már biztosan sok gyógyulásra váró kisgyermeket kell meggyógyítani. Tudom, hogy ezek a csöppségek nagyon félnek az orvostól és nehéz érteni a nyelvükön, főleg azokén akik még nem tudnak beszélni. Igyekszem úgy elvégezni a munkámat, hogy mindenki megbecsüljön, és főleg úgy, hogy minél több egészséges gyermek kerüljön ki a kezem alól. Természetesen lényegtelennek azt sem mondhatjuk, hogy a kisgyermek szeresse is orvosát. Hogyha vége a munkaidőmnek hazamegyek és olvasok, vagy továbbképezem magam. Ugy akarom rendezni az életemet, hogy

mindig tanuljak, a tanulást sohasem hagyjam abba. Este tévét nézek, színházba, vagy moziba megyek. Persze nem minden napom telne így el, mert az orvosoknak nagyon sokszor éjszakai ügyeletet kell vállalniuk. A hétvégeken kirándulni, vagy utazni mennék, de persze erre elég ritkán kerülne sor, hiszen egy jó orvosnak a hét végén sem szabad elhanyagolnia a betegeit. Nagyon szeretnék orvos lenni, mert ha arra gondolok, hogy fog majd örülni az édesanya, akinek a gyermekét én mentettem meg - már érdemes volt ezt a pályát választani."

Ezt a dolgozatot azért is emeltük ki, mert írója egy egyszerű családból származó falusi lány, aki igen jó értelmi képességekkel rendelkezik, szorgalma példamutató és nagyon szerény tanuló. Szülei becsületes, kétkezi munkások. Édesapja, hogy jó példával szolgáljon gyermekének idősebb fejjel igen jó eredménnyel végezte el a dolgozók általános iskoláját. Nagy öröm, ha ilyen tehetséges, szorgalmas tanulót, akinek szülei fizikai dolgozók ilyen pályára tudunk irányítani.

Értékelve a dolgozatokat az alábbiakat állapítottuk meg. Leendő hivatásáról, munkájáról, annak szépségeiről a tanulók 40 %-a ír. Feltűnt, hogy a fiuk 66 %-a foglalkozott konkrétan a családalapítással, gyermekneveléssel. A lányoknál ez 57 %-ot tesz ki. Egyesek már azt is megtervezik, hogy hány gyermekük lesz majd. A tanulók 28 %-a autót akar majd venni. Házépítés, megfelelő lakás a tanulók 32 %-ánál szerepel. Külföldi utazást a dolgozatok 23 %-ánál olvashatunk. A szakmunkásképzőbe jelentkezett tanulók 35 %-a ír arról, hogy szeretne

szakközépiskolát végezni, mert intelligens szakmunkás kíván lenni. A szabadidő kulturált eltöltését is fontosnak tartja a tanulók 38 %-a. Színházba, moziba, könyvtárba, különböző sportrendezvényekre akarnak járni ezek a tanulók rendszeresen. A tanulók 8 %-a ír csak arról, hogy szüleit, nagyszüleit, családját támogatni, segíteni fogja. A felmért tanulók közül két olyan tanuló van, aki jövőjét komolytalanul fogja fel, nem tördök azzal, nincsenek elképzelései, tervei. Ezen tanulók több segítségre szorulnak.

A nyolcadik osztályos tanulók a felvételek alapján végül is a következő iskolákba kerültek:

38.sz. táblázat

Az. iskolatípus megnevezése	Fő	%
gimnázium	24	26
szakközépiskola	24	26
szakmunkásképző	42	45
egészségügyi szakiskola	2	2
nem tanul tovább	1	1
Összesen:	93	100

A táblázatból látható, hogy valamit ismét javult a szakmunkásképzőbe került tanulók száma. Az egészségügyi szakiskolába jelentkezőket is ideszámítva jelenleg az arány 47 %-os. A tovább tanulni nem akaró tanulók száma is lecsökkent 3-ról egy főre. Az egyik a Kecskemét, Jókai-uti iskolából jelentkezett kötő-hurkolónak, a másik pedig Orgovány-Alsójárás külterületi iskolából, mint mezőgazdasági gépszerelő lett felvéve.

39.sz.táblázat

A felvételek sikere	Fő	%
1.helyen vették fel	75	81
2.helyen vették fel	11	12
máshová nyert felvételt	6	6
nem tanul tovább	1	1
Összesen:	93	100

A tanulók több mint négyötöde az 1.helyen nyert felvételt. Orgoványon valamennyi tanuló elégedett felvételével. Itt 3 tanulót vettek fel a 2.helyen, a többit mind az 1.helyen. A kecskeméti tanulóknál a második helyre felvettek közül 3 tanuló nem elégedett, a máshová felvettek közül pedig a hatból 4 tanuló nem tartja sikeresnek a felvételét.

A tanulók területi elhelyezése

A gimnáziumba felvételt nyert tanulók közül:

40.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fő
"Bányai Julia" gimnázium, Kecskemét	12
"Katona József" gimnázium, Kecskemét	9
Piarista gimnázium, Kecskemét	1
"Móra Ferenc" gimnázium, Kiskunfélegyháza	1
"Damjanich János" gimn., Kunszentmiklós	1
Összesen:	24

A szakközépiskolába felvételt nyert tanulók közül:

41.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fő
Közgazdasági,Kecskemét	6
"Berkes Ferenc",Kecskemét	2
"Dózsa György",Kalocsa	4
"Petőfi Sándor",Kiskunfélegyháza	2
"Bebrits Lajos",Szeged	3
"Soós István",Budapest /Budafok/	2
"Bánki Dónát",Dunaujváros	2
"Pollák Antal",Szentés	1
"Rózsa Ferenc",Szeged	1
"Toldi Miklós",Nagykőrös	1
Összesen:	24

A szakmunkásképzőbe felvételt nyert tanulók közül:

42.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fő
607.sz.Intézet,Kecskemét	19
623.sz.Intézet,Kecskemét	13
Keresk.és Vendéglátóipari,Kecskemét	2
Mezőgazdasági,Kecskemét-Kisfái	2
Mezőgazd.és Élelmiszeripari,Kiskunfélegyháza	2
608.sz.Intézet,Kiskunfélegyháza	2
621.sz.Intézet,Kiskőrös	1
Mezőgazdasági,Fülöpszállás	1
Összesen:	42

A gimnáziumba felvett tanulók közül két tanuló kivételével valamennyi Kecskemétre került.

A szakközépiskolába felvételt nyert tanulók közül a fele Kecskeméten jár iskolába, tiz tanuló pedig a megyén kívül nyert elhelyezést.

A szakmunkásképzőbe felvett tanulók 85 %-a Kecskeméten tanul.

A két egészségügyi szakiskolás tanuló is Kecskeméten végzi tanulmányait.

Összesen 34 tanuló nyert kollégiumi, illetve diákotthoni felvételt.

Ezek megoszlása iskolák és nemek szerint:

43.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fiu	Lány
gimnázium	1	7
szakközépiskola	14	2
szakmunkásképző	7	3
Összesen:	22	12

Problémát jelent, hogy Kecskeméten az ipari szakmunkásképző intézetbe járó lányokat jelenleg nem tudják elhelyezni, diákotthonba.

Ez nehezíti a beiskolázást mind a 607.sz., mind a 623.sz. ipari szakmunkásképző intézeteknél.

A vizsgált tanulók közül nyolc bejáró, ebből 5 lány és 3 fiu. Az öt lány Kecskemétre jár be iskolába, közülük kettőnek igen

nehéz a naponkénti közlekedés. A három fiu bejárása nem okoz gondot, ők közlekedési lehetőségeikkel elégedettek.

A tanulmányi eredmények alakulása a nyolcadik osztályban a tanév végén:

44.sz. táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	2	2,2
2,5-ig	5	5,4
2,6 - 2,9-ig	11	11,8
3,0 - 3,5-ig	26	27,9
3,6 - 3,9-ig	14	15,1
4,0 - 4,5-ig	24	25,8
4,6 - 5,0-ig	11	11,8
Összesen:	93	100,0

A félévi eredményekkel összehasonlítva azt látjuk, hogy nőtt a 3,0 - 3,5 közötti átlag a tanulóknál, viszont a 4,0 - 4,5 közötti átlag közel ilyen arányban csökkent. Tanév végére a félévi elégtelenjét egy tanuló tudta kijavítani. Mindkét bukkott tanuló egy-egy tárgyból kapott elégtelent. Az egyik/fiu/ élővilágból, a másik/lány/ pedig kémiából.

Egyes tanulókat az a tudat, hogy felvételt nyert középiskolába, elbizakodottá tett, ez észrevehető ezen tanulók tanulmányi eredményén és magatartásán is. Viszont a tanulóknak közel egyharmada fokozott tanulással készül az új iskolába. Ezeket a változásokat érzékelteti a következő táblázat.

45.sz.táblázat

A félévi tanulmányi eredményhez hasonlítva	Fő	%
az átlagán javított	32	34,4
az átlagán rontott	45	48,4
az átlaga nem változott	16	17,2
Összesen:	93	100,0

Külön tekintve a lányokat és a fiukat azt látjuk, hogy a fiuk valamivel jobb eredményeket értek el a félévhez képest.

46.sz.táblázat

A félévi tanulmányi eredményhez hasonlítva	Lány	%	Fiu	%
az átlagán javított	13	30	19	38
az átlagán rontott	22	51	23	46
az átlaga nem változott	8	19	8	16
Összesen:	43	100	50	100

A gimnáziumba felvett tanulók tanulmányi eredménye:

47.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
3,0 - 3,5-ig	4	16,7
3,6 - 3,9-ig	4	16,7
4,0 - 4,5-ig	5	20,8
4,6 - 5,0-ig	11	45,8
Összesen:	24	100,0

Az átlagok átlaga: 4,28.

Félévkor az átlagok átlaga 4,38, a hetedik osztályban 4,28 volt. Tehát a félévhez képest az átlag csökkent, a hetedik osztályos tanév végi átlaggal pedig megegyezik.

A szakközépiskolába felvett tanulók tanulmányi eredménye:

48.sz. táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
3,0 - 3,5-ig	4	16,7
3,6 - 3,9-ig	5	20,8
4,0 - 4,5-ig	15	62,5
Összesen:	24	100,0

Az átlagok átlaga: 3,96.

Félévkor 4,02, a hetedik osztályban viszont 3,71 volt. Itt is csökkenés látható a félévhez képest, de a hetedik osztály év végi átlagánál jobb.

A szakmunkásképzőbe felvett tanulók tanulmányi eredménye:

49.sz. táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	2	4,8
2,5-ig	5	11,9
2,6 - 2,9-ig	11	26,2
3,0 - 3,5-ig	16	37,9
3,6 - 3,9-ig	4	9,6
4,0 - 4,5-ig	4	9,6
Összesen:	42	100,0

Az átlagok átlaga: 3,06.

Félévkor 3,09, a hetedik osztályban 2,88 volt az átlagok átlaga. A szakközépiskolánál látottakhoz hasonlóan itt is a hetedik osztályhoz képest javulás, a félévhez képest pedig némi visszaesés tapasztalható.

Mindkét, egészségügyi szakiskolába felvett tanuló tanulmányi átlaga 3,0 - 3,5 között van. Egyik eredménye ugyanaz, mint a félévkor, a másik tanuló viszont félévi átlagához képestrontott.

A felvételt nyert tanulók megoszlása a szülő foglalkozása szerint:

Fizikai dolgozók gyermekei:

50.sz. táblázat

Az iskola megnevezése	Fő	%
gimnázium	11	21
szakközépiskola	12	23
szakmunkásképző /és szakiskola/	29	56
Összesen:	52	100

Szellemi dolgozók gyermekei:

51.sz. táblázat

Az iskola megnevezése	Fő	%
gimnázium	5	31
szakközépiskola	8	50
szakmunkásképző	3	19
Összesen:	16	100

Az egyéb kategóriába tartozók gyermekei:

52.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fő	%
gimnázium	8	34
szakközépiskola	4	17
szakmunkásképző	11	49
Összesen:	23	100

A táblázatokból kitűnik, hogy a fizikai dolgozók gyermekeinek több mint a fele szakmunkásképzőbe ment, ugyanakkor a szellemi dolgozók gyermekeinek még egyötöde sem tanul itt. Ezen tanulóknak viszont 81 %-a került gimnáziumba és szakközépiskolába.

A felvételt nyert tanulók megoszlása nemek szerint:

53.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Lányok	%	Fiúk	%
gimnázium	15	36	9	18
szakközépiskola	8	19	16	32
szakmunkásképző /és szakiskola/	19	45	25	50
Összesen:	42	100	50	100

A fenti táblázat azt mutatja, hogy a lányok a gimnáziumba, a fiúk pedig a szakközépiskolába mentek nagyobb százalékban. A továbbtanulásra nem jelentkezett 1 fő lány.

A felvételt nyert tanulók megoszlása a települések szerint:

Kecskemét, Jókai-uti iskolából:

54.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fő	%
gimnázium	17	26,6
szakközépiskola	16	25,0
szakmunkásképző /és szakiskola/	31	48,4
Összesen:	64	100,0

Orgovány község iskoláiból:

55.sz.táblázat

Az iskola megnevezése	Fő	%
gimnázium	7	25,0
szakközépiskola	8	28,6
szakmunkásképző	13	46,4
Összesen:	28	100,0

A táblázatból láthatjuk, hogy nincs lényeges különbség a városi és a községi iskola között az arányok megoszlását illetően.

A kecskeméti iskola vizsgált két párhuzamos osztálya az összetétel miatt eltérést mutat. A 8.a. osztályból 62 % tanul gimnáziumban és szakközépiskolában, s csak 38 % szakmunkásképzőben. Ezzel szemben a 8.b. osztályból gimnáziumban és szakközépiskolában 41 %, szakmunkásképzőben pedig 59 % folytatja tanulmányait.

A két bukott tanuló /Kecskemét/ 1977. augusztus végén eredményes pótvizsgát tett. Így a vizsgált 93 tanuló közül valamennyi megszerezte az általános iskolai végzettséget.

N e g y e d i k

f e j e z e t

A tanulók sorsának alakulása a nyolcadik osztály
elvégzése után

Nem jelentkezett továbbtanulásra: 1 tanuló /Orgovány-Alsó-
járás/. Otthon dolgozik, menyasszony.

Felvették, de el sem ment: 6 tanuló. Ebből 3 kecskeméti,
közülük 2 fiú segéd munkás Kecskeméten, 1 lány jelenleg
otthon van, hamarosan megszüli gyermekét, férjhez kíván menni.
Három tanuló /Orgovány-Alsójárás/ közül egy lány autóbale-
setet szenvedett, mindkét lába több helyen eltörött, műtét
után egészségileg alkalmatlanná vált a továbbtanulásra. A
másik kettő segéd munkásként dolgozik, a szülők lebeszéltek
őket a továbbtanulásról. Így ebből az iskolából a négy tanuló
közül egyetlen egy sem tanul tovább. A szülők maradi gondol-
kodásuak, egy kivétellel pillanatnyi érdekeket tartanak szem
előtt, nem törődnek gyermekük jövőjével. Ebben a szemléletben
segíti őket az, hogy gyermekük mint segéd munkás többet keres
egy kezdő diplomásnál, vagy egy kezdő szak munkásnál.

A félév előtt kimaradt: 1 tanuló. /Orgovány-Központi/. Ő az
egyetlen cigány tanuló, félévkor egy tantárgyból bukott volna.
Autószerelő szakmáját nem szerette, elmondása szerint szülői
kényszer hatására választotta. Jelenleg otthon van, az apjának
segít, később kereskedő szeretne lenni.

Összesen tehát már a félévi osztályozás előtt lemorzsolódott
nyolc tanuló.

Félévkor 85 tanuló kapott osztályzatot.

Az első félévi tanulmányi eredmények:

56.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	11	12,9
2,5-ig	1	1,2
2,6 - 2,9-ig	12	14,1
3,0 - 3,5-ig	37	43,5
3,6 - 3,9-ig	13	15,3
4,0 - 4,5-ig	10	11,8
4,6 - 5,0-ig	1	1,2
Összesen:	85	100,0

Amíg a nyolcadik osztályban a tanév végén a tanulók 52,7 %-a volt 3,6, vagy annál jobb, addig ez az arány a középiskola első félévében 28,3 %-ra csökkent. Ugyanakkor nőtt a gyengébb tanulmányi eredményt elért tanulók számaránya. A legjobb tanulmányi átlag most 4,6, s ezt is csak egy tanuló érte el.

A bukott tanulók közül:

1 tárgyból bukott: 7 fő

2 tárgyból bukott: 2 fő

3 tárgyból bukott: 1 fő

4 tárgyból bukott: 1 fő

A félévkor bukott 11 tanuló közül közvetlenül a félév után kimaradt 2 tanuló/Kecskemét/. Ezek közül az egyik /aki gimnáziumba járt/ otthon maradt, s jövőre szakközépiskolában kívánja folytatni tanulmányait, a másik pedig /aki szakmunkásképzőbe járt/ jelenleg mint segédmunkás dolgozik, s jövőre sem akar tanulni.

Félév után egy szakmunkástanuló lány /OrgoványKözponti/ szakmát változtatott,s átment Kecskemétről Kiskőrösre,mert ott diákotthoni elhelyezést is kapott.Igen fárasztó volt részére a bejárás Orgoványról,különösen a téli időszakban.

A gimnazisták tanulmányi eredménye félévkor:

57.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	1	4,2
2,5-ig	1	4,2
2,6 - 2,9-ig	3	12,5
3,0 - 3,5-ig	8	33,3
3,6 - 3,9-ig	5	20,8
4,0 - 4,5-ig	5	20,8
4,6 - 5,0-ig	1	4,2
Összesen:	24	100,0

Valamennyi tanuló rontott a nyolcadik osztályos tanév végi átlagán.Négy tanuló kilenc tizedet,egy tanuló egy egészet, egy-egy tanuló pedig 1,4-et,1,5-et,1,6-et,illetve 1,8-et rontott.

Az Orgovány-Kargala külterületi iskolából gimnáziumba került 3 tanuló közül egy sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, nem állták meg a helyüket,nagyon sokat romlott tanulmányi átlaguk /1,5-et,1,6-et és 1,8-et!/,nem volt indokolt a gimnáziumba irányításuk,talán szakmunkásképzőben jobban megállták volna a helyüket.

A bukott tanulónak/Kecskemét/ volt tanárai és osztályfőnöke sem tanácsolták,hogy gimnáziumba menjen.

A szakközépiskolások tanulmányi eredménye félévkor:

58.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	3	12,5
2,6 - 2,9-ig	3	12,5
3,0 - 3,5-ig	11	45,8
3,6 - 3,9-ig	5	20,8
4,0 - 4,5-ig	2	8,4
Összesen:	24	100,0

Valamennyi tanuló rontott a nyolcadik osztályos tanév végi tanulmányi átlagán.

A bukott tanulók közül egy tanuló egy tantárgyból, egy tanuló két tantárgyból, egy tanuló pedig négy tantárgyból kapott elégtelent.

A szakmunkástanulók tanulmányi eredménye félévkor:

59.sz.táblázat

Tanulmányi eredmény/átlag/	Fő	%
elégtelen	7	20,0
2,6 - 2,9-ig	5	14,3
3,0 - 3,5-ig	17	48,5
3,6 - 3,9-ig	3	8,6
4,0 - 4,5-ig	3	8,6
Összesen:	35	100,0

A bukott tanulók közül öt tanuló egy tantárgyból, egy tanuló két tantárgyból és egy tanuló három tantárgyból kapott elégtelent.

A szakmunkástanulók tanulmányi átlagának változása:

6o.sz.táblázat

A nyolcadik osztály eredményéhez hasonlítva	Fő	%
az átlagán javított	10	28,6
az átlagán rontott	21	60,0
az átlaga nem változott	4	11,4
Összesen:	35	100,0

A két egészségügyi szakiskolás tanuló közül az egyik átlaga 3,4 /javított az átlagán/, a másik átlaga pedig 2,6 /rontott az átlagán/.

Az eredményeket összevetve feltűnő, hogy a 48 gimnáziumi és szakközépiskolai tanuló közül egyetlen egy sem volt /!/, aki javított volna átlagán, vagy legalább megtartotta volna azt. Ez elgondolkoztató!

Igy a tanulókat mindjárt az első félévkor kudarc, csalódás éri.

Ismerve azt, hogy a gimnáziumokból általában a tanulók 30 %-a nyerhet felvételt érettségi után a főiskolákra, illetve az egyetemekre, sok tanulónál már az első évfolyamon kilátástalanná válik a jövő, bizonytalanná válik továbbhaladásuk tanulmányaik befejezése után. Különösen vonatkozik ez azokra a tanulóakra akiknél a visszaesés tanulmányi eredményeikben számottevő.

Beszélgetéseink alkalmával a gimnáziumi és szakközépiskolai tanárok úgy nyilatkoztak, hogy az általános iskolákból felkerülő gyermekanyag tudásszintje sok kívánnivalót hagy maga után. A hozott jegyek nagyon sok esetben nem felelnek meg a tudásnak, nem reálisak. A tanulók felzárkóztatása igen nagy nehézséget jelent. Az egyetemekre, főiskolákra való jó felkészítés, a szükséges követelményszint tartása nem tesz lehetővé, hogy a tanárok engedékenyek legyenek az osztályozásnál, a tanulók elbírálásánál. Ezért az általános iskolákban lenne szükség a szigorubb osztályozásra, jobban be kellene tartani a tantárgyi követelményeket, hogy ne legyen ilyen nagy eltérés az általános iskolákban kapott és a gimnáziumokban, szakközépiskolákban elért tanulmányi eredmények között.

A tanév eleji felmérésekből csak egy példát ragadunk ki. Mivel a vizsgált tanulók közül a legtöbben a "Bányai Julia" gimnáziumban /Kecskemét/ tanulnak, itt néztük meg egy tantárgy, a matematika egyik tanév eleji felmérésének eredményét.

A négy első osztályt összesítve a hozott átlag matematikából 4,0 volt, a felmérések alkalmával kapott átlag pedig 1,69.

Részletezve: 1.a. osztály; hozott átlag 4,4; kapott átlag 2,2,

1.b. osztály; hozott átlag 4,5; kapott átlag 2,0,

1.c. osztály; hozott átlag 3,9; kapott átlag 1,3,

1.d. osztály; hozott átlag 3,4; kapott átlag 1,4.

Ezek az adatok kommentár nélkül is sokat mondanak!

Meghallgattuk a szülők és a tanulók véleményét is tanulmányi eredményeik visszaesésével kapcsolatban.

Két szülő volt csak, aki a sikertelenségért saját gyermekét hibáztatta.

A vélemények tekintetében két nagy csoportot láthattunk a szülőknél és tanulóknál egyaránt. A megkérdezettek közel kétharmada szerint a gimnáziumban, szakközépiskolában nagy a követelmény, keveset foglalkoznak a tanulók felzárkóztatásával, túl szigorúak az osztályozásnál. Az volt a véleményük, hogy az általános iskolai jegyek reálisak, s ott azért értek el jobb eredményeket, mert jobban megmagyarázták a tananyagot, többet törődtek az anyag megértetésével. A másik tábor, mely 20 %-nak felel meg, az általános iskolát marasztalja el. Nekik az volt a véleményük, hogy az általános iskola megfelelő tudás nélkül adta a jobb érdemjegyeket, nem készítették fel jól a tanulókat a középiskolai tanulmányokra, s az adott jobb jegyekkel félrevezették mind a tanulót, mind a szülőt.

Tíz tanuló, illetve szülő tartózkodott, nem nyilatkozott, nem volt véleménye ezzel kapcsolatban.

Nézzük meg mi a helyzet a szakmunkástanulók esetében.

Az összehasonlítások valódisága miatt a szakmunkástanulóknál is úgy számítottuk a tanulmányi átlagot, mint az általános iskoláknál, illetve gimnáziumoknál és szakközépiskoláknál.

A szakmunkásképző iskolák Rendtartása /1972/ VII. fejezet 62. §. /1/ bekezdése szerint: "A tanuló - ösztöndíjszámfejtés alapjául is szolgáló - átlagos tanulmányi eredményét a következő módon kell kiszámítani:

a/Az elméleti tantárgyak érdemjegyeiből számított átlag két-

szerezéséhez hozzá kell adni a gyakorlati oktatás érdemjegyét és az így kapott összeget el kell osztani hárommal. Amennyiben a gyakorlati oktatás keretében több tárgyat oktatnak, akkor ezek osztályzatainak az átlagát kell a gyakorlati oktatás érdemjegyének tekinteni..."

Az így kapott átlag általában kedvezőbb, mert a tanulók a gyakorlati oktatásból jobb jegyeket szoktak kapni. A mi esetünkben ez két tanulót érintett, egy tanuló így számítva javított átlagán, egy pedig megtartotta általános iskolai tanulmányi átlagát. Köztudott, hogy a szakmunkásképző intézetekbe általában a gyengébb tanulmányi eredményt elért tanulók kérik felvételüket. Vannak olyan szakmák is, ahová bárkit felvesznek a kevés jelentkezés miatt.

A szakmunkásképző intézetekben tanító tanárok a tanulók igen alacsony tudásszintjéről panaszkodtak.

A Bács-Kiskun Megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya bekérte a szakmunkásképző intézetek tanév eleji felmérési eredményeit 1977-ben. A következőkben a szakmunkásképző intézetek ezen jelentéseiből idézünk.

Olvasás, irodalmi tájékozottság és beszédkésztség

618.sz. Intézet, Kiskunhalas: "Az első éves tanulók komoly hányada /374 főből/ nem tud olvasni. Az olvasási készség még a helyesírási készségnél is rosszabb. 46 %-a a tanulóknak akadozva, szótagolva, sőt betűkereséssel olvas. Ennélfogva nem érti az olvasott szöveget, hiszen nem az értelemre fordítja figyelmét. Mindez együtt jelentkezik a fogalmazási készségnél. A mondatok közötti kapcsolat hiányzik. Értelmetlen tömondatokkal fogalmaznak."

623.sz.Intézet,Kecskemét:"Az idén is változatlanul gyenge az olvasás.Az alsótagozatos követelményszintet sem éri el mindenki.Ez nem átlag,de előfordul olyan osztály,ahol a létszám felére ez jellemző.Ezek a tanulók bejárók.Ugyanezek a tanulók - olvasás alapján - előszóban is bátortalanok,nem tudnak megnyilatkozni.Ezzel szemben más uton szerzett ismereteikről bátrabban megnyilatkoznak,érdeklődőbbek,szebben és jobban beszélőbbek,mint néhány évvel ezelőtt /Tv- és egyéb informáltság/.A városi iskolák gyermekei jobbak."

Mezőgazdasági és Élelmezési Szakmunkásképző Intézet,

Kiskunfélegyháza:"Csak 15-20./105 főből/ tanuló olvasási készsége elfogadható,a többi akadozva,szótagolva olvas.Beszédképességük minimális."

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola,Kecskemét-Kisfái:

"Az olvasási gyakorlaton a tanulók 10 %-a sem tud folyamatosan olvasni.Az elolvasott szöveg értelmezése a tanulók mintegy 50 %-ának nem megy."

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola,Jánoshalma:

"...Általánosságban az a tapasztalat,hogy a legjobbak azok a tanulók,akik kisegítő iskolában végeztek.Ismerve mindkét iskolatípust ez abból következik,hogy ezek a tanulók mindig /tehát a felsőtagozatban is/ segítséget kaptak ezen alapképesség fejlesztése területén."

607.sz.Intézet,Kecskemét:"Folyamatos,hangsúlyozott,értelmezett olvasással nem találkozhatunk.Először látott szöveg értelmezésénél lényegtelen dolgok rögzitődnek,sem vázlatpon-

tokba nem tudják szedni, sem a mondanivalót nem képesek megfogalmazni. Az I/2 osztály 42 fővel alapvető olvasási ismeretek nélkül létezik. Összesen 474 tanulóról van szó."

Helyesírás

618.sz. Intézet, Kiskunhalas: "Nagyon nehéz a helyesírási készség javítása, hiszen a hozott tudás alig értékelhető. Sok volt az elégtelen osztályzat. 371-ből 39 az igazán jó, jeles, 123 elégtelen. Az íráskészség is alacsony szintű, néha javíthatatlan, olvashatatlan, maga a tanuló sem tudja elolvasni."

623.sz. Intézet, Kecskemét: "Változatlanul nagy hiányosságok vannak az írás területén. Elsősorban helyesírásuk nagy átlagban igen gyenge. Vonatkozik ez a betűformálásra, a külalakra, az esztétikumra is. Leggyakoribb probléma: tulajdonnevek és helyesírása /még a nevüket sem tudják leírni/, megjegyzés: ebből lesz a félalfabétizmus 18 éves korra, további probléma a középfok jele, igeekötők, szóösszetétel /90 %-ban probléma/, a j és ly használata."

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola, Kiskunfélegyháza:

"Egész mondatokat írnak egybe. Gyakori hibák: tárgyrág kettőzése, ékezetek, elválasztások, j hang jelölése, a betűk felcserélése - elhagyása, tulajdonnevek helyesírása stb."

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola, Kecskemét-Kisfái:

"A helyesírási és nyelvtani szabályok alkalmazása szinte megoldhatatlan problémát jelent a tanulóknak."

607.sz. Intézet, Kecskemét: "Helyesírásuk rossz, minősíthatetlen /471 tanuló/. A legalapvetőbb helyesírási tudnivalók nem

tudása figyelhető meg. Hibapontjaik 75-120 között mozognak. Azoknál is ilyen hibaszázalék figyelhető meg, akik gimnáziumból buktak ki."

Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző Intézet, Kalocsa: "Az 1.o. tanulóknak 50 %-a a következő szófajokat sem ismeri fel: ige, főnév, melléknév, számnév, a többit még kevesebb."

Történelem

608.sz. Intézet, Kiskunfélegyháza: "A tanulók 40 %-a minősíthetetlenül keveset hozott az általános iskolából. Mindössze ketten mutattak kiemelkedő tudást /11 osztályból/..."

Matematika

Az egyik iskola munkaközössége így fogalmazott:

"Néhány év tapasztalata az, hogy a felkészültség jóval a minimum szint alatt van. Oka: az osztályozási statisztikai szemlélet. Az általános iskolai nevelők mondták: akik hozzánk jönnek, azok elégséges osztályzatot kaptak ugyan, de tulajdonképpen nem éri el tudásuk még az elégtelen osztályzat szintjét sem /tudásuk nulla!/. "

Javaslatuk: Merjenek minimumot felállítani az általános iskolákkal szemben és azt követeljük is meg, dolgozzon meg minden tanuló még az elégségesért is.

A tanárok legalább annyit foglalkozzanak a szakmunkásképző intézetekbe jelentkezőkkel, mint a gimnáziumba készülőkkel. Ne tekintsék úgy őket, mint akikkel kár az időt tölteni. El kellene érni, hogy minden iskolában minden tanulónak kötelező legyen a tanulás és ne az engedményeket, a kibuvókat

igyekezzünk keresni tanárok, tanulók egyaránt."

Egészségügyi Szakiskola, Kecskemét: "Százalékszámítás, törttekkel való műveletek, bővítés és egyszerűsítés, adottszámsorozat folytatása, relációs jelek alkalmazása, mérték változások. Tapasztalat: 50 % nem éri el az elégséges szintet, 19 % elégséges, a többi közepes."

Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző Intézet, Kalocsa: "Numerikus számításokat hibásan végzi 82 %. Algebrai egyenleteket nem tud felírni 76 %, nem tudja megoldani 20 %. Gondolkodást igénylő feladatok megoldása: hibás 40 %, nem tudja megoldani 44 %. Geometria ismereteik bizonytalanok, ismeret és alkalmazás szintjén egyaránt."

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola, Jánoshalma: "A tanulók tudása igen gyenge. A felmérések eredménye 1/a osztályban 1,5, 1/b osztályban 1,9. Többen az egyszeregy sem tudják. Érthetetlen számomra, hogy ezek a tanulók 8 év alatt képtelenek voltak ezt hibátlanul elsajátítani. A szakmunkásképzőben egy hónap vagy 3 év alatt megoldják ezt a problémát."

Fizika

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola, Kecskemét-Kisfái: "Két első osztályban az elégséges szintet egy tanuló sem érte el."

Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola, Jánoshalma: "E tárgynál a tudás kevésbé mérhető. Gyengébb a tudás mint a matematikánál, annak ellenére, hogy kísérletező tantárgy."

607.sz. Intézet, Kecskemét: "15 osztályban a felmérés átlaga a kettést sem éri el /1,61/."

A vizsgált szakmunkástanulók zöme a 607.sz.Intézetbe jár, ezért ott is megnéztük egy tantárgyból, a matematikából a tanév eleji felmérések eredményeit/1977/78-as tanév/.

Összesen 471 tanulót mértek fel 15 osztályban. Az általános iskolából hozott jegyek átlaga 2,56, a felmérések átlaga 1,72. A legjobb osztályátlag a felmérésnél 2,08, a legrosszabb pedig 1,4 volt. A hozott és kapott osztályátlagok különbsége 0,42-től - 1,31-ig változott. Az eredmények itt is igen kedvezőtlen képet mutattak.

Összegezésként megállapíthatjuk, hogy a szakmunkásképző intézetekben tanító tanárok panasza az oda kerülő tanulók alacsony tudásszintjével kapcsolatosan indokolt. Olyan tanulók is felvételt nyertek, akik elégségest kaptak ugyan, de tudásuk igen alacsony szintű, nullával egyenlő, nem tudnak olvasni, a szorzótáblát sem tudják és értelmi képességük is igen alacsony színvonalon áll. Ezen tanulók képtelenek felzárkózni, s rövid idő alatt lemorzsolódnak, kár felvenni őket. Éppen ezért szükséges lenne a felvételi vizsga ezen tanulók kiszűrésére. Ezt tapasztaltuk vizsgált tanulóink közül is azoknál, akik a szakmunkásképző intézetben félévkor megbuktak.

Találkozunk még mindig szemléletbeli hibákkal is egyes általános iskoláknál. Ezek a vélemények: "a szakmunkásképzőben nem kell tanulni, oda a leggyengébbek is megfelelnek", vagy "hazánem tanulsz, majd a szakmunkásképzőbe kerülsz", stb. Akad olyan pedagógus is, aki azt gondolja, hogy segít a fizikai dolgozók gyermekén azzal, ha tudás nélkül jobb jegyet ad neki.

Főleg vidéki iskolákban több helyen szokássá vált, hogy a nyolcadik osztályban már nem buktatnak meg senkit azzal az indokolással, hogy nem akarják a tanuló felvételét, jövőjét gátolni, nehezíteni. Hivatkoznak arra is, hogy aki már eljutott a nyolcadik osztályig az megérdemli, hogy ott is átengedjék. S ezt sok esetben a tanulók is tudják, ezért főleg a felvételek után visszaesik a tanulási kedv, nem látják szükségét a nagyobb erő kifejtésnek. Ezekhez még hozzájárul a statisztikai szempont is és egyes iskoláknál a bukásmentes osztály, sőt néhol a bukásmentes iskola erőltetése.

A szakmunkásképző intézetekben a követelményszint nem olyan magas, mint a gimnáziumokban és szakközépiskolákban. Itt az a szempont érvényesül, hogy a szakmát a tanuló jól sajátítsa el és az ehhez szükséges minimális anyagot mindenki tanulja meg az elméleti tantárgyakból is. Megkönnyíti a tanulók munkáját, hogy itt orosz nyelvet sem kell tanulniuk. Nem egy tanulóknál az iskolaválasztás alkalmával ez is egy szempont volt. A szakmunkásképző intézetekben tapasztalható bizonyos fokú liberalizmus hatása legjobban megmutatkozik abban, hogy a szakmunkásbizonyítvány megszerzése után a dolgozók szakközépiskolájába kerülő tanulóknál elég magas a lemorzsolódás aránya, többen nem tudják teljesíteni az ott megkívánt tantárgyi követelményeket.

Beszélgetéseink és tapasztalataink alapján úgy látjuk, hogy a szakmunkásképző intézetekben a tanulók értékelésénél, osztályozásánál az alábbi koncepciókat követik a tanárok:

a/Vannak olyan tanárok, akik azt nézik, hogy a tanuló a tanév eleji felmérés óta milyen fejlődést mutatott a tantárgynál, s ha még nem is éri el az elégségest a tudása, nem buktatják meg, adnak több türelmi időt neki.

b/A másik csoport szigorúan a tantárgyi követelményt helyezi előtérbe, s aki azt nem éri el azt megbuktatják mondván, hogy nem lehet valaki jó szakmunkás, ha nem éri el az előírt követelményszintet. Így fordul elő olyan eset is, hogy valaki gyakorlati oktatásból jelest, valamelyik közismereti tantárgyból pedig elégtelent kap.

c/A harmadik csoportba azok a tanárok tartoznak, akik az előbbi kettőt vegyesen alkalmazzák, vagyis ezt is, azt is figyelembe veszik.

Igen fontos tényező a tanulók szorgalma. A tapasztalat azt mutatja, hogy a gyenge, vagy közepes képességű tanuló szorgalmas tanulással és pedagógiai segítséggel megszerezheti a szakmunkásbizonyítványt, ha megvan a minimális tudásszintje. Vizsgált tanulóinknál is látunk erre jó példát. G.K. kecskeméti tanuló a nyolcadik osztályban félévkor még bukott, s nem is akart továbbtanulni. A tanév végén 2,5 lett a tanulmányi átlaga, s a szakmunkásképző intézetben mint kötő-hurkoló tanuló az első félévben 2,9 átlagot ért el. L.Gné, fenti tanuló szakoktatója szavait érdemes idézni: "Azok a tanulók, akik elérik a minimális szintet szorgalommal és segítséggel elsajátíthatják a szakmát. Sok esetben a tanárok, szakoktatók

is hibásak a gyenge teljesítményekért, több segítséget kellene nyújtani. Az én csoportomból, pedig hosszú idő óta oktatok soha nem bukott meg egyetlen tanuló sem. Leülök velük és a közismereti tantárgyak tanulásánál is segítséget nyújtok. Ezt mások is megtehetnék."

Külön megvizsgáltuk három tantárgyból a változásokat tanulóinknál. Ezek a tantárgyak:

magyar nyelv- és irodalom,
orosz nyelv és
matematika.

Magyar nyelv- és irodalomból az általános iskola nyolcadik osztályában elért átlag a tanév végén 3,24, a középiskola első félévében pedig 3,35. Félévkor két tanuló bukott /egy szakközépiskolás és egy szakmunkástanuló/. Javitott a jegyén 32 tanuló, rontott 27 tanuló, ugyanazt az eredményt érte el 26 tanuló. Két jegyet javított 6 tanuló/valamennyi szakmunkástanuló/, két jegyet rontott 5 tanuló/valamennyi orgoványi/.

Orosz nyelvből a hozott átlag 3,54, a kapott átlag 3,11.

A szakmunkásképző intézetekben orosz nyelvi oktatás nem folyik. A kereskedelmi szakmunkásképzőben német nyelvet, az egészségügyi szakiskolában pedig latin nyelvet tanulnak.

Ebből a tantárgyból egy tanuló sem kapott elégtelent.

Javitott a jegyén 4 tanuló, rontott 20, megtartotta a jegyét 21 tanuló. Két jegyet rontott 2 tanuló, két jegyet egy tanuló sem javított. Három gimnáziumi tanuló /Orgovány-Kargala/ az általános iskolában nem tanult orosz nyelvet.

Matematikából az általános iskolai átlag 3,26, a középiskola első félévében 2,77. Félévkor 8 tanuló bukott /6 szakmunkástanuló és 2 szakközépiskolás tanuló/. Javitott a jegyén 10 tanuló /8 szakmunkástanuló és 2 szakközépiskolás/, rontott 39 tanuló, ugyanaz a jegye 36 tanulónak. Két jegyet javított 1 tanuló /szakmunkástanuló/, két jegyet rontott 11 tanuló /valamennyien gimnazisták és szakközépiskolások/, három jegyet rontott egy tanuló /Orgovány-Kargala, gimnazista/.

A vizsgálatok azt mutatták, hogy a szakmunkástanulók magyar nyelv-és irodalomból, valamint matematikából jobb eredményeket tudtak elérni, mert ott nem olyan magasak a követelmények mint a gimnáziumban és szakközépiskolában. Viszont az elégtelenek között olyan tanuló is volt, akinek a tudása a nullával egyenlő, ezek felvétele még ebben az iskolatípusban is helytelen volt.

A tanév eleji felmérő dolgozatok és a félévi eredmények mind a gimnáziumban, mind a szakközépiskolában azt mutatják, hogy oda is bekerültek alacsony tudásszintű tanulók, ezek itt nem állják meg a helyüket, előbb-utóbb lemorzsolódnak, helyesebb lett volna, ha felvételüket szakmunkásképzőbe kérik. Vizsgált tanulóink közül igen nehéz a helyzete a három bukott szakközépiskolásnak /különösen annak, aki négy tantárgyból bukott/, aki a gimnáziumban bukott meg, látva sikertelenségét a félév után kimaradt.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy vizsgált tanulóink közül hányan jártak óvodába, milyen volt az indulásuk az általános iskola első osztályában.

A Kecskemét Jókai-uti iskola tanulói közül 4-5 éves korban 78 % járt óvodába, Orgovány községből pedig 77 %. Figyelembe kell vennünk, hogy közben a külterületről néhányan beköltöztek Kecskeméten is és Orgoványon is. A két külterületi iskolából /Orgovány-Alsójárás 4 fő és Orgovány-Kargala 3 fő/ egy sem járt óvodába. Akkor még iskolaelőkészítő sem volt. Itt is látható, hogy a külterületen lakó gyermekek már az iskolábalépés előtt hátrányos helyzetbe kerültek, óvodába nem járhattak, s ez a hátrány tovább kísérte őket, sőt fokozódott egészen a nyolcadik osztályig.

Egybevetve vizsgált tanulóinkat a 93 főből 72 %-a járt óvodába az általános iskola első osztálya előtti évben /1968/69-ben/.

Szeretnénk itt idézni Nagy József: Iskolaelőkészítés és beiskolázás c. munkájából /1974/: "A nyolcadik osztály eredménye 0,86-os együttthatóval korrelál az 1. évfolyam eredményeivel. A gyermek sorsa az iskolába lépéskor dől el. A tanulmányi eredmény és a továbbtanulási szándék közötti összefüggés éppoly szoros az általános iskola 1. évfolyamán, mint az utolsó évfolyamon, vagyis a továbbtanulás szándéka a gyermekek többségénél már az 1. osztályban eldől."

Ezt tapasztaltuk tanulóink esetében is.

Az óvodából kikerülve már az általános iskola első osztályától kezdve nem tudják sok iskolában teljesíteni a tantárgyi követelményeket, s ez évről-évre halmozódik.

A felsőtagozatosak a sikertelenségért az alsó tagozat nevelőit hibáztatják több esetben, az alsó tagozat nevelői viszont ezzel többségükben nem értenek egyet.

K.J. tanár /Orgovány/ véleménye: "Az alsó tagozatos kartársak nem tudják felkészíteni tanulóikat a felső tagozatos követelményekre. Nem teljesítik a negyedik osztályban kívánt tanterviszintet, sőt vannak tanulók akik még a második, illetve harmadik osztály szintjének sem felelnek meg. Ezeket a tanulókat nem kellene felengedni az ötödik osztályba."

FGyné alsó tagozatos tanítónő /Orgovány/ véleménye: "Az alsó tagozaton többet foglalkoznak a gyermekekkel, mint a felső tagozaton. A felső tagozat nevelőinek nagyobb gondot kellene fordítani a tananyag megértetésére, a gyengébb tanulók felzárkóztatására. Az érzelmi ráhatás lehetőségeivel a felső tagozaton jobban kellene élni a nevelőknek, hiszen érzésem szerint ezen a téren is van szakadék az alsó és a felső tagozat között."

Meg kell jegyeznünk azt is, hogy a vizsgált időszakban Orgovány községben az alsó tagozaton tanító nevelők több mint fele, hat közül négy képesítés nélküli volt. Ennél az iskolánál a kis felmenő rendszert sem vezették be, sőt egy tanéven belül is előfordult, hogy más nevelő vette át az osztályt.

Ezek sem elhanyagolható tényezők.

Az előbb felsorolt hiányosságok, nehézségek legjobban a fizikai dolgozók gyermekeit, a hátrányos helyzetben levő tanulókat érintették.

Megvizsgáltuk a gyakorlati oktatás, szakmai gyakorlatok helyzetét is tanulóinknál.

Szakközépiskolás tanulóink közül egy kivétellel elégedettek a gyakorlati foglalkozás színvonalával /24 főből/.

Szakmunkás tanulóink közül akik a vasiparban dolgoznak korszerűen felszerelt tanműhelyekben kapnak az első tanévben alapképzést. Ezen tanulók valamennyien szeretnek itt dolgozni, bár egy tanuló megjegyezte, hogy soknak tartja a reszelést, többet szeretne már az első évben foglalkozni választott szakmájával.

Az építőipari tanulók közül egy tanuló arról panaszkodott, hogy a szakmával nem foglalkoznak eleget, többször segédmunkát végeznek a szakmunka rovására.

L.J. gyakorlati oktatásvezető /Kecskemét/ véleménye a vizsgált szakmunkástanulók munkájáról: "Valamennyi tanulóról pozitív a véleményem. Ahogy jobban megismerik a szakmát, úgy egyre inkább látják annak szépségeit és megszeretik azt. Ebben komoly szerepe van a velük foglalkozó szakoktatóknak is. A tanulók jól felszerelt tanműhelyben sajátíthatják el a vasas szakma alapjait. A gyakorlati életre igyekszünk őket felkészíteni."

B.J. szobafestő szakoktató /Kecskemét/ véleménye: "Az általános iskolákban a pályaismertetés alkalmával az egyes szakmák nehézségeit, követelményeit is kellene ismertetni, nemcsak azt, hogy mennyit lehet ott keresni, így nem érné csalódás a tanulókat akkor amikor ténylegesen megismerik a szakmát."

A diákotthonban /kollégiumban/ elhelyezett tanulóinkat is megkérdeztük. A 34 tanuló közül az alábbi véleményeket rögzítettük:

7 tanuló jól érzi magát a diákotthonban /kollégiumban/, jól beilleszkedtek a közösségbe, egyetértenek az ottani követelményekkel, biztosítottak látják felkészülésüket, az a véleményük, hogy a diákotthon /kollégium/ segíti tanulmányi munkájukat, a sport és kulturális tevékenység területén is minden lehetőséget biztosítanak számukra.

15 tanuló panaszkodott a diákotthoni /kollégiumi/ élettel kapcsolatban. Ezen tanulók az alábbi kifogásokat említették:

- nem tudnak tanulni a tanulószobán, szilenciumon, mert társaik zavarnak, s ezeket a tanulókat nem fékezik meg;
- kevés a kimenő, az eltávozás, sűrűbben szeretnének szüleikhez hazamenni;
- "dedósokként" kezelik őket;
- a szolgáltatásokkal /meleg víz, fürdési lehetőségek, stb/ is fordulnak elő problémák;
- túl szigorúak a nevelőtanárok;
- nincs elég lehetőség a sportolásra és a kulturális életre;
- néha rájuk erőszakolnak olyan társadalmi munkát, amit nem szívesen végeznek /pl. külön szüreti munka az iskolai szüreti munkán felül/;

- egyes nevelőtanárok személyeskednek, kivételeznek.

8 bentlakónak az a véleménye, hogy a diákotthoni /kollégiumi/ életnek előnye is és hátránya is van, s ezek egyenlő, vagy közel egyenlő arányban vannak.

4 tanuló nem nyilatkozott, nem akart véleményt nyilvánítani, illetve nem volt erről véleménye.

J.M.nevelőtanár /Kecskemét, szakmunkásképző/ véleménye: "Nagyon sok függ attól is, hogy a nevelőtanár tanulócsoportjával hogyan foglalkozik. A korrepetálás, iskolában történő hospitálás, a jó kapcsolat a diákotthon, iskola és munkahely között igen fontos tényezők. Egy nevelőtanár, ha jól megismeri tanulóit igen sokat tud segíteni. Ezen kívül nem elhanyagolható a szülői házzal való kapcsolat sem. A tanulókkal egyénileg is sokat kell beszélgetni, s fontos, lássák azt, hogy őszinték vagyunk és akarunk segíteni rajtuk."

K.I.nevelőtanár /Kecskemét, gimnáziumi kollégium/ mondja:

"Tanulóink igen sokat tanulnak. Tudják azt, hogy egyetemre, főiskolára csak kevesen juthatnak be. Ezért igen nagy erőfeszítéseket tesznek általában annak érdekében, hogy tanulmányi eredményeiket javítsák. Vannak, akik hajnalig tanulnának, ha engednék. A hisztéria is erőt vesz rajtuk, különösen azoknál látható ez, akik az általános iskolai eredményeiken lényegesen rontottak. Vannak akik esetleg már abba is hagynák tanulmányaikat, ha nem éreznék ezek után a környezet /szülő, rokonság, szomszédok, ismerősök/ lealázó véleményét. Valahogy jobban fel kellene készíteni őket a középiskolai tanulmányokra."

Sz.T.szakmunkástanuló /Kecskemét/ véleménye a diákotthonról: "Szeretek a diákotthonban lakni.A csoportban vezető tisztséget töltök be.Mindenünk megvan amire szükségünk van.Nevelőtanáárunknak nagy gondja van arra,hogy jól érezzük itt magunkat.A tanulási lehetőség is biztosított.Aki akar sportolhat,szakkörbe járhat.Ha betartjuk a házirendet,amelynek kialakításában mi is résztvettünk,s a követelményeknek eleget teszünk,akkor sürübben mehetünk haza és több a kimenő is.Nekem az a véleményem,hogy a nevelőtanááron is,de a tanulón is mulik az,hogy otthonossá,kellemessé tudják-e tenni a diákotthoni életet."

B.G.gimnáziumi tanuló /Kiskunfélegyháza/ véleménye a kollégiumról: "Nem érzem jól magam a kollégiumban,azon gondolkozom,hogy kimegyek albérletbe,s ehhez szüleim is hozzájárulnak.Itt a kollégiumban nincs lehetőség tanulni,a többi tanulótársaim zavarnak.A három órás szilenciumból csak egy órát tudunk tanulással tölteni,a másik két órában nincs felügyelet,s ezt az időt sok tanuló rendetlenségre használja fel.Szerintem ez is hozzájárult ahhoz,hogy romlott a tanulmányi eredményem.Ha albérletbe megyek jobban be tudom majd osztani az időmet."

T.J.szakközépiskolás tanuló /Szeged/ véleménye a kollégiumról: "Igen jól érzem magam a kollégiumban,jó közösségbe kerültem.Politikai és tanulmányi felelős vagyok a csoportban.Jó munkámért félévkor 2 könyvet kaptam jutalmul.Minden lehetőségünk megvan a tanulásra,sportolásra és a kulturális fejlődésre is.Nevelőtanáárunktól minden segítséget megkapunk."

Végülis azt kérdeztük meg tanulóinktól, hogy jelenleg sikeresnek tartják-e pályaválasztásukat, illetve iskolaválasztásukat, s ha most kellene választaniuk hogyan döntenének.

A 24 gimnáziumba felvett tanuló közül 6 nyilatkozott úgy, hogy most már inkább a szakközépiskolába menne /ezek közül egy tanuló félévkor megbukott/, de egyikük sem menne szakmunkásképző intézetbe. A többi tanuló /18 fő/ ismételten gimnáziumba kérné a felvételt, egy közülük másik gimnáziumba.

A 24 szakközépiskolás tanuló közül jelenleg 2 a szakmunkásképzőbe menne /mind a kettő bukott félévkor/, a többi ismét szakközépiskolába irányulna, de öt tanuló közülük más szakközépiskolába, más szakra.

A szakmunkásképzőbe felvett 42 tanuló közül 8 jelenleg sehová nem menne tanulni /ezek vagy el sem mentek, vagy megbuktak félévkor/, 7 tanuló más szakmát választana, tehát 27 azon tanulók száma akik sikeresnek tartják pályaválasztásukat, s most is ugyanazt a szakmát választanák. Így tehát a szakmunkástanulók 35,7 %-ának sikertelen volt a pályaválasztása, s ezek valamennyien fizikai dolgozók gyermekei.

A két egészségügyi szakiskolás elégedett, sikeresnek tartja pályaválasztását, most is ide kérné felvételt.

Összegezve, a 92 tanuló esetében azt látjuk, hogy 28 érzi sikertelennek a pályá-, illetve iskolaválasztását, s ez a tanulók 30,4 %-át teszi ki.

Ha az előbbiekhöz még hozzávesszük azon tanulókat, akik ugyan nem választanának más pályát, vagy iskolatípust, de első félévi

tanulmányi eredményeik alapján igen visszaestek, nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a vizsgált tanulók több mint a felét, 57-58 %-át csalódás érte.

Az a többéves tapasztalatból eredő hipotézisünk, mely szerint az általános iskolák nagy része nem tudja kellőképpen felkészíteni tanulóit a középiskolai tanulmányok folytatására, adataink szerint is igazolást nyert. Kudarccsalódás ér sok tanulót.

Összefoglalás

A vizsgált tanulókkal kapcsolatos eredmények, egyéni beszélgetések /tanulókkal, szülőkkel, tanárokkal, szakokkal, nevelőtanárokkal, tanulmányi felügyelőkkel, szakfelügyelőkkel/ és sokéves tapasztalataink alapján a következőket kívánjuk kiemelni.

A pályaaorientációs munkát nem elég elkezdni az általános hetedik, nyolcadik osztályában.

A Kormány 1029/1971/VII.3./ számú határozatának /az ifjúság számára nyújtott pályaválasztási tanácsadás továbbfejlesztéséről/ 2.pontja előírja: "A pályaválasztásra való felkészítést már az általános iskola alsó tagozatában meg kell kezdeni és az 5.osztálytól tervszerű és folyamatos pedagógiai munkává kell fejleszteni."

Minden pedagógiai tevékenység alapja a tanulók fejlődésük közben történő megismerése. A tanulók alapos, sokoldalú megismerése legfőbb segítője a pályaaorientációs munkának.

Az iskolában a legfontosabb szerep a pályaválasztási felelősöknek és az osztályfőnököknek jut. Szükséges azonban, hogy ebben a munkában minden pedagógus kivegye a részét. Az igazgatók segítőkézségén is igen sok múlik.

Szükség van a pályaválasztási felelősök, osztályfőnökök pedagógiai-pszichológiai kulturáltságának növelésére. Jelenleg még sok probléma van általános iskoláinkban a tanulók jellemzésével kapcsolatban is. A középiskolák ezeket a jellemzéseket sok esetben nem tudják felhasználni, nagyon általánosak és nem egy esetben semmitmondóak, vagy igen "jóindulatuak".

Az lenne kívánatos, hogy minden általános iskolában legalább egy nevelő elvégezze a pedagógia, vagy a pszichológia szakot és tudását felhasználja az iskola pályaválasztási munkájának segítésében. Ahol erre lehetőség van igen sokat segíthet a függetlenített, vagy csak néhány órában tanító iskolapszichológus, aki többek között az iskola pályaorientációs munkáját is irányítaná.

Az osztályfőnököknek igen sokrétű a feladatuk, ezeknek maradéktalanul eleget tenni igen nehéz. Pályaválasztással kapcsolatos feladataik a nyolcadik osztályban ró rájuk igen nagy munkát. Ezt a többlet munkát az iskolák vezetőinek mind erkölcsileg, mind anyagilag honorálni kell. Ez a differenciált osztályfőnöki pótlékban is kifejezést nyerhetne. Hasonló megkülönböztetett megbecsülést érdemelnének a jó munkát végző pályaválasztási felelősök is.

Nagyon fontos a pályaválasztási munkában a szülőkkel való jó kapcsolat kiépítése, családlátogatások végzése. A család pályaválasztást meghatározó szerepe a leglényegesebb az orientáció időszakában. A szülők esetében két szélsőséges eset is előfordul. Vannak szülők /egyre kevesebben/ akik jó képességű gyermeküket nem akarják továbbtaníttatni, hanem olyan pályára adják, ahol rövidebb idő alatt lehet pénzkeresethez jutni. A másik véglet, amikor az elfogult szülő tehetségtelen gyermekét olyan iskolatípusba erőlteti, amely meghaladja értelmi képességeit. Mindkét esetben a pedagógusnak kell jobb belátásra bírnia a szülőt.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy szükség lenne a szülők pályaválasztással kapcsolatos bővebb felvilágosítására is. A gyakorlat azt mutatja, hogy az apák passzívabbak, mint az anyák, több családban az apa nem törődik gyermeke sorsával, pályaválasztásával, hanem azt inkább az anyára és a gyermekre bizza.

Különös gonddal kell segíteni azokat a tanulókat, ahol a szülők egyáltalán nem törődnek gyermekük jövőjével, ahol rendezetlenek a családi körülmények, a szülők önző módon ki akarják használni gyermeküket saját érdekében, vagy a szülők züllöttek, iszákosak.

A hátrányos helyzetben levő tanulókat kiemelten kell kezelnünk. Hátrányos helyzetben van minden külterületi iskola felső tagozatos tanulója. Ebből a szempontból Bács-Kiskun megyében is sok a gond. A tanyák megszűnését segíti a foglalkozás szerinti átrétegződés, a fiatalok elvándorlása, az elöregedés, az egészségügyi, oktatási és kulturális viszonyok alacsony szintje. Fennmaradását még mindig erősíti az olcsó lakás, a többletjövedelem és a még meglévő konzervatív szemlélet. A külterületi iskolákat különös gonddal kell a pályaválasztás szempontjából is segíteni. Külön kell foglalkozni a tanyai kollégiumokban tanuló fiatalok pályaaorientációs nevelésével. A külterületi iskolákból gimnáziumba és szakközépiskolába kerülő tanulók részére a nyolcadik osztály elvégzése után a nyári szünetben bentlakásos tanfolyamot, előkészítőt szoktak szervezni magyar nyelv- és irodalomból,

orosz nyelvből és matematikából. Véleményünk szerint ezt már az ötödik osztály elvégzése után is jó lenne megtenni tekintettel a nagy hátrányra, mely ilyen rövid idő alatt ugysem hozható be. Itt főleg az orosz nyelvre gondolunk, mivel a külterületi iskolák felső tagozatában ezt nem tanítják, s így akik innét gimnáziumba, vagy szakközépiskolába mennek igen nagy hátránnyal indulnak.

A falusi fiatalok is hátrányban vannak sok tekintetben városi társaikkal szemben. Emelni kellene ezekben az iskolákban is a szakköri lehetőségek számát. Az üzemlátogatások lehetőségét a falusi iskolákban jobban kellene szervezni. Azon nyolcadikos tanulók részére, akik gimnáziumba, vagy szakközépiskolába mennek, szervezett korrepetálást szoktak tartani magyar nyelv- és irodalomból, orosz nyelvből és matematikából. Az orosz nyelv kivételével ezt ki kellene azon tanulókra is terjesztetni, akik a szakmunkásképző intézetbe kérik felvételüket, annál is inkább, mivel ebbe az iskolatípusba legnagyobb részben a fizikai dolgozók gyermekei mennek.

A fizikai dolgozók gyermekeivel való foglalkozás kiemelt oktatáspolitikai feladat hosszú évek óta, s jelenleg is döntő fontosságu. Sok helyen ez ellaposodik, formálissá válik. Ugy nem segítünk rajtuk, ha megfelelő tudásszint elérése nélkül jobb érdemjegyet adunk nekik, ez csak félrevezetésük lenne. Azt kell elérnünk, hogy segítségünkkel a megfelelő tudásra szert tegyenek, s legalább a tantárgyi minimumot valamennyien elérjék. Viszont a középiskolákban is további segítségre szorulnak.

Sok helyen probléma adódik cigány tanulóink iskolába járásával is. A társadalmi szervek segítségével az iskoláknak hathatósabb támogatást kell nyújtani a cigány tanulók beiskolázását, tanulmányi munkáját és pályaválasztását illetően.

Ez szociológiai kérdés is.

A különböző szociológiai tényezők sohasem elszigetelten, hanem együttesen hatnak a pályaaorientációra.

Ügyelni kell arra, hogy a pályaválasztási munka ne legyen kampányszerű. Készítsen a pályaválasztási felelős jól átgondolt tervet, mely épüljön be az iskola igazgatójának munkatervébe. Szükséges, hogy az igazgatók, tanulmányi felügyelők jobban kísérik figyelemmel az iskola pályaaorientációs tevékenységét. A lányok számára még mindig szűkebb a választható pályák köre, mint a fiuknál. Nagy a különbség a fiuk és a lányok szakmaválasztása között, vannak kifejezetten fiús és vannak lányos szakmák. A szakmaválasztásnál tapasztalható kisebb lehetőség egyik legfőbb oka, hogy a lányok elég nagy számban kérik felvételüket a gimnáziumba és szakközépiskolába. A lányok részére a diákotthoni /kollégiumi/, elhelyezés is korlátozottabb.

A tanulókkal az egyes szakmák helyett szakmacsoportokat kell megismertetni. Nagyon hasznosak az üzemlátogatások és a szakmát bemutató kiállítások. Nagyobb hatást lehet elérni, ha a szakmáról nem a pedagógus, hanem egy meghívott szakmunkás, szakember beszél, s még nagyobb az eredmény, ha ez a munka helyen, az üzemben történik. Nagyon fontos, hogy az iskola jó kapcsolatot építsen ki az üzemekkel.

Az ismeretszerzés szempontjából igen hasznosak a pályaválasztási vetélkedők is. Az iskolai /házi/ pályaválasztási vetélkedő kapcsán az osztályfőnökök, pályaválasztási felelősök sok új információhoz juthatnak a gyermekek megismerését illetően.

A pályaismeret szempontjából hasznos a tanulók nyári szünetben történő munkavállalása is. A vállalatoknak pedig arra kell törekedni, hogy az ott dolgozó fiatalok ismerjék meg a szakma szépségeit, a reális munkakörülményekről is nyerjenek képet.

Nem elég, ha a tanulók csak a választható szakmák kereseti lehetőségeit ismerik. Be kell mutatni a nehézségeket, a foglalkozások kellemetlen oldalait is.

Az iskolai pályaválasztási tanácsadásnak nem szabad csupán a tanulók érdemjegyéből kiindulni, hanem a minden tanulóban rejlő pozitív adottságokra kell építeni. Aczél György mondta az MSZMP X. kongresszusán: "Sokan csak azokat a fiatalokat tartják tehetségesnek, akiknek elméleti képességei vannak. Holott a tehetség fogalma az egész emberi munka, az alkotás minden területére vonatkozik. Egyaránt értékes az elméleti, illetve a gyakorlati tehetség. Nyilvánvaló kell, hogy legyen, hogy mindenki fontos, mindenki számára szükség van, aki az élet bármely területén becsületesen, hozzáértéssel, odaadással végzi a maga munkáját."

Az emberben többféle képesség és tehetség csirája rejtőzhet.

A pályaválasztást megnehezíti az, hogy sokszor csak a gyakorlati tevékenység során derül ki, hogy a neki megfelelő választotta-e. Ha valaki sohasem próbált hegedülni, akkor nem tudhatja, hogy van-e hozzá adottsága, művészi tehetsége. Így van ez a

szakmák esetében is. Ha valaki sohasem próbálkozott valamely szakmai tevékenységgel, honnan tudja, hogy az ő adottságainak megfelel-e az. Kellőképpen tud-e vele azonosulni? Minden tevékenységi formát pedig nem lehet kipróbálni.

Sokszor elkerüli a figyelmet az, hogy a tanuló extrovertált, vagy introvertált típusba sorolható. Pedig igen fontos tudni melyikbe tartozik. Általában kevert típusról beszélhetünk, de az egyik dominál. S ha tanácsot adunk azt is figyelembe kell vennünk, hogy a tanulónál melyik irányultság az erősebb. Nagy hiba lenne, ha befelé forduló, zárkózott, visszavonuló tanulót olyan pályára irányítanánk, amely sok mozgást, utazást, szervező munkát, tömegekkel való kapcsolatot igényel. Ugyanilyen kár lenne az extrovertált típusba sorolható tanulónak olyan szakmát /pl. órás/ ajánlani, amely állandóan egy helyhez köti. A pályaválasztási döntés nem feltétlenül egész életre szól. Fel kell készülni az esetleges pályakorrekcióra, változásokra is. A lemorzsolódás sok esetben deklasszációként jelent a tanulók számára, holott ezt a problémát a megfelelő átirányítás csökkenthetné.

A nyolcadik osztályban alapvető motívum a tevékenység társadalmi jelentősége, amely korrelációban áll az egyéni hajlamokkal és képességekkel.

Igen fontos pedagógiai munkánk során a tanulók önismeretre nevelése, ez segíti pályaaorientációs tevékenységünket is.

Az audio-vizuális eszközöknek is nagy jelentőségük van a pályairányító munkában, sokat segíthet a sajtó és a különböző

kiadványok, tájékoztatók is. Igénybe kell vennünk a művelődési házak, könyvtárak, az uttörőszervezet lehetőségét, segítségét. Ezeket szervesen be kell építenünk a pályaaorientációs terünkbe, munkánkba.

Az iskola a maga sajátos pedagógiai eszközeivel minden más tényezőnél többet tehet.

A pályaválasztás szempontjából döntőnek tartjuk azt, hogy az általános iskolából kikerülő tanulók hogyan illeszkednek be az új iskolában, diákotthonban, gyakorlati munkahelyen, hogyan állják meg ott a helyüket. Vizsgálataink alapján is, de sok éves tapasztalataink szerint is elmondhatjuk, hogy ez a kép jelenleg nem megnyugtató. Vizsgálataink is alátámasztották azt a tényt, hogy sok tanulót ér kudarc, csalódás. A legtöbb probléma abból adódik, hogy a művelődésbeli lemaradás felszámolásához későn, vagyis akkor kezdünk hozzá, amikor a tanulmányi hátrányok már felhalmozódtak, nehezen behozhatók. Az általános iskolákban felül kellene vizsgálni az értékelés és osztályozás rendszerét. Az érdemjegyeket közelíteni kell a tényleges tudáshoz, meg kell szigorítani az osztályozást annak érdekében, hogy ne legyen olyan nagy különbség az általános iskolából hozott és a gimnáziumban, szakközépiskolában kapott jegy között. A tantárgyi minimumot minden tanulóval el lehet és el is kell sajátíttatni, aki nem értelmi fogyatékos.

Nincs meg a megfelelő kapcsolat /főleg szaktárgyi szinten/ az általános iskolák és a középiskolák között. Főleg az

az általános iskola nyolcadik osztályában és a középiskola első osztályában tanító tanárok közötti kapcsolatra gondolunk. A kölcsönös hospitálás, tapasztalatcsere igen hasznos lenne. Szükséges tudni az általános iskola felső tagozatán tanító szaktanárnak, hogy a középiskola első osztályában volt tanulói milyen nehézségekkel küzdenek, milyen hiányosságok tapasztalhatók, melyek a tipushibák. Ezek ismeretében tudná felkészíteni tanítványait eredményesebben a középiskolai tanulmányok folytatására. A középiskolai tanárnak sem ártana, ha megismerkedne az általános iskola felső tagozatának szaktárgyi problémáival, elmondanát tapasztalatait, hogy mit kívánnak a tanulók felkészítését illetően. A kapcsolat kiépítése terén sokat segíthetnének a művelődési osztályok, a szakfelügyelet is. Főleg a koordináló tevékenységre gondolunk.

A tantervi követelmények nem egységesek az általános iskoláknál, ebből következik, hogy a színvonal is igen eltérő. Több segítséget kellene nyújtani azon iskoláknak, ahonnan évről-évre alacsony tudásszinttel kerülnek be a tanulók a középiskolákba.

Nagyon helyeseltük, hogy a középiskolák megküldték a volt általános iskoláknak első éves tanulóik félévi tanulmányi eredményeit. Azonban az utóbbi években ez már csak néhány középiskola részéről történik meg. Érdemes lenne ezt folytatni, szervezetté tenni és a szakmunkásképző intézetekre is kiterjeszteni.

Hogy szakmunkástanulóink megszeretik-e a szakmát az nagyban függ a vállalattól, munkahelytől is. A kapcsolat, a törődés itt még nem elég hatékony. Jobban be kellene kapcsolni tanulóinkat a vállalat belső életébe. Jól felmérhető ez a tevékenység abból, hogy a szakmunkás bizonyítvány megszerzése után hányan maradnak a vállalatnál ezek a tanulók.

A diákok otthonokban /kollégiumokban/ általában nem érzik jól magukat a tanulók. Jobban szeretik a szabad mozgási lehetőséget, függetlenséget, de az előbbinek oka az is, hogy nem tudjuk eléggé otthonossá tenni ezeket.

A tanulók pályaválasztásának segítése nemcsak kizárólag az iskola feladata, ez összetársadalmi ügy, s a felelősség alól a szülőket sem lehet felmenteni.

Elengedhetetlenül szükséges, hogy a pedagógusokat is jól felkészítsék /a felsőfoku tanintézetekben és továbbképzések kapcsán/ a pályaaorientációs munkákra.

Befejezésül szeretnénk az országgyűlés 1978. október 27-28-i ülészakáról a közoktatás helyzetével kapcsolatos beszámolóból és a felszólalásokból idézni.

Dr. Polinszky Károly oktatási miniszter beszámolójában mondta:

"...Az iskola, az oktatásügy sokat tehet a mind egyenlőbb esélyek megteremtéséért, ellensúlyozva a tanulók családi-társadalmi körülményeiből fakadó hátrányokat..."

"...Egyedül azt az utat, felfogást tartjuk követendőnek, elfogadhatónak, amely abból indul ki: az alapismeretekre meg lehet és meg kell tanítani minden gyermeket..."

...A fiatalok társadalmi beilleszkedése érdekében jobban ki kell terjesztenünk a pedagógiai gondoskodást a különleges bánásmódot igénylők növekvő csoportjaira...

...Az eddiginél gyorsabb ütemben kell csökkenteni az iskolák közötti színvonalkülönbségeket...

...A szüntelenül növekvő követelmények, az új tantervek valamennyi pedagógustól elvárják és parancsolóan követelik az elmélyültebb, tartalmasabb munkát...

...Meg kell szabadítanunk a pedagógusokat a fölösleges, bürokratikus kötöttségektől, mindattól, ami indokolatlanul vonja el őket munkájuktól, iskolai feladataiktól..."

Győri Imre az MSZMP KB titkára az alábbiakat mondta felszólalásában:

"A diákok munkája, alapvető kötelezettsége a tanulás. Az iskolában kell megtanítanunk dolgozni a leendő felnőtteket, mert akit az iskola nem nevel munkára, nem tanít meg becsülettel, ereje megfeszítésével napról napra tanulni, dolgozni, az felnőtt korában önmagával is, a társadalommal is ellentétbe kerülhet."

Klenovics Imre Somogy megyei képviselő felszólalásában javasolta, hogy a minisztérium rendelkezzen megfelelő anyagi eszközökkel a megyék közötti feltételbeli különbségek csökkentésére, és azokat a tényleges különbségek felszámolására fordítsa.

Szurgyi Istvánné Szolnok megyei képviselő mondta:

"A központi intézkedések nemcsak a nevelőmunka színvonalának

növekedését, hanem az új dokumentumok fokozatos alkalmazásának alapvető feltételeit is megteremtették."

Fentiek ismeretében optimisták lehetünk, bizhatunk abban, hogy iskoláinkban /valamennyi iskolatípusra gondolunk/ szemléletbeli változás fog bekövetkezni, s ez segíteni fog ahhoz, hogy jelenlegi hiányosságainkat felszámoljuk, s a kitűzött célokat elérjük.

I r o d a l o m

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa, 1970,
Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
2. A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa, 1975,
Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
3. A munkahelyi pályaválasztási megbizottak kézikönyve, 1974,
OPTI kiadványa.
4. A pályaválasztás előkészítésének módszerei az általános
iskolában és gimnáziumban/sorozat/, 1973, OPTI kiadványa.
5. A pályaválasztási előkészítő munka lehetőségei az álta-
lános iskola 1-4. osztályában, OPTI kiadványa.
6. Az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának 1972. október
17-i határozata az állami oktatás fejlesztésének feladat-
tervére Bács-Kiskun megyében, MSZMP Bács-Kiskun megyei Bi-
zottság Propaganda és Művelődési Osztálya kiadványa,
Kecskemét.
7. A IV. ötéves terv eredményei. Az V. ötéves terv feladatai
Bács-Kiskun megyében, 1976, MSZMP Bács-Kiskun megyei Bi-
zottsága Propaganda és Művelődési Osztály kiadványa.
8. A közművelődés helyzete és fejlesztésének feladatai, 1974,
Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
9. Az uttörőmozgalom pályaválasztást segítő tevékenysége,
OPTI kiadványa, évszám feltüntetése nélkül.
10. Ágoston György, 1973: Neveléstudomány, Tankönyvkiadó, Budapest.
11. Ágoston György, 1973: Gondolatok a korszerű oktatásról.
Pedagógiai Szemle, 4. sz.
12. Ágoston György-Nagy József-Orosz Sándor, 1974: Méréses mód-
szerek a pedagógiában. Tankönyvkiadó, Budapest.

13. Babodi Béla-Földes Klára, 1972: Pályairányítás és pályaválasztás a nevelőotthonokban, Köznevelés, 3. sz. 34-37. p.
14. Balogh Zoltánné, 1975: Tévhitek és illúziók a lemorzsolódás mögött. Szakmunkásnevelés, 3. sz. 20. p.
15. Barkóczy Ilona-Putnoky Jenő, 1967: Tanulás és motiváció. Tankönyvkiadó, Budapest.
16. Bács-Kiskun megyei Tanács VB. Munkaügyi Osztálya. Az V. ötéves terv területi és ifjúsági munkaerőmérlege, 1976.
17. Berente László, 1970: A pályaismeret, a pályák presztízse és a pályaismeret forrása a Heves megyei általános iskolai tanulóknál. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 22-31. p.
18. Bergmann Erzsébet-Blumenfeld Gyuláné, 1976: Pszichológia az iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest.
19. Bodó Lászlóné, 1970: Pályairányítási módszerek a pedagógiában. Köznevelés, 1. sz. 31-33. p.
20. Bodó Lászlóné, 1974: Szülői értekezlet a pályairányítás szolgálatában. Pályaválasztási Tanácsadás, 4. sz. 22-24. p.
21. Borsos Ferencné, 1971: A Zala megyei 7. osztályosok pályaválasztási szándék-vizsgálata. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 28-30. p.
22. Botjakova, L. V., 1972: Az iskolai pályairányítás elmélete és gyakorlata. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 52-55. p.
23. Böszörményi Jenőné, 1977: A nyolcadik osztályosok iskolaválasztása Bács-Kiskun megyében, Pályaválasztás, 1. sz. 22. p.
24. Csirszka János, 1961: Budapesti tanulók pályaválasztási indítékai, Tankönyvkiadó, Budapest.

25. Csirszka János, 1966: Pályalélektan, Gondolat Kiadó, Budapest.
26. Deák Gábor, 1974: Pénz és hivatás. Gyermekünk, 4. sz. 32-33. p.
27. Duró Lajos, 1967: A személyiség-megismerés hivatástudat-
alakító hatásának vizsgálata. Magyar Pszichológiai Szem-
le, 4. sz. 513-526. p.
28. Duró Lajos, 1973: Pályaválasztási ismeretek a tudományegye-
temi tanárképzésben. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 42-
49. p.
29. Egységes rendtartás a szakmunkásképző iskolák és az önálló
szakmunkástanuló kollégiumok számára, 1972, Munkaügyi Minisz-
térium kiadványa.
30. Erőss László-Hans Löwe, 1976: Az iskolai kudarcról. Tankönyv-
kiadó, Budapest.
31. Ferge Zsuzsa, 1969: Társadalmunk rétegződése. Közgazdasági és
Jogi Könyvkiadó, Budapest.
32. Fekete Gábor, 1978: Pályairányítás és szakmaválasztás. Nép-
szabadság, 1978. X. 4., 3. p.
33. Füle Sándor, 1977: A bentlakásos intézmények nevelőmunkája.
Tankönyvkiadó, Budapest.
34. Gazsó Ferenc, 1967: Pályaválasztás és pedagógia. Köznevelés,
6. sz. 213-217. p.
35. Gazsó Ferenc-Pataki Ferenc-Sántha Pál-Várhegyi György, 1970:
Pályák vonzásában. Ifjúsági Lapkiadó Vállalat, Budapest.
36. Gazsó Ferenc, 1976: Iskolarendszer és társadalmi mobilitás.
Kossuth Könyvkiadó, Budapest.

37. Geréb György, 1970: Az iskola pszichés klimájáról. Tankönyvkiadó, Budapest.
38. Gulyás Sándor, 1976: Cigánygyerekek hátránya és esélyei. Tankönyvkiadó, Budapest.
39. Halmi György-Locker Józsefné, 1973: Pályaválasztás és iskola-választás Komárom megyében. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 14-16. p.
40. Halmi György-Locker Józsefné, 1974: A pályairányulás változásai és a pályairányítás hatásai Komárom megyében. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 12-16. p.
41. Harsányi István, 1978: A tanulók megismerése. Tankönyvkiadó, Budapest.
42. Harsányi Zoltán, 1975: Az orientáció. Köznevelés, 26. sz. 27. p.
43. Havas Ottóné, 1967: Hogyan ismerkedjünk a szakmákkal? Család és Iskola, 11. sz. 32-33. p.
44. Hárs Lajos, 1973: Pályairányítási tevékenység Zalaegerszegen. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 20-22. p.
45. Hering Béla, 1971: A pályaválasztási munka irányításának tapasztalatai a szolnoki járásban. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 30-32. p.
46. Hoffmann Tiborné, 1971: A pedagógus pályaorientáló szerepe. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 11-14. p.
47. Holló Miklós, 1974: A beiskolázást nem nyert tanulók helyzete Veszprém megyében. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 26-30. p.
48. Illés Lajosné, 1972: Pályaválasztási irányítás a szovjet iskolákban. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 42-46. p.

49. Jakabné Szilágyi Klára, 1972: Pályaválasztás-iskolaválasztás. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz.
50. Joboru Magda, 1971: Egyéni képesség-tehetség-iskola. Társadalmi Szemle, 11. sz. 66-72. sz.
51. Katona Imréné, 1971: A tanulók pályaismeretének forrásai. Köznevelés, 1. sz. 40-42. p.
52. Kardos József-Kornidesz Mihály, 1975: Szocialista társadalom-Korszerű iskola. Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
53. Kelemen László, 1968: A pedagógiai pszichológia alapkérdései. Tankönyvkiadó, Budapest.
54. Kelemen László, 1974: Iskola, hivatás, tehetség. Pedagógiai Szemle, 6. sz.
55. Kerékgyártó Imre-Kiss Katalin, 1976: Mit tehet az osztályfőnök? Tankönyvkiadó, Budapest.
56. Kerékgyártó József, 1977: Adatok a hetedik osztályosok pályorientációs vizsgálatához. /Egy longitudinális vizsgálat tapasztalatai. /Szakdolgozat, JATE, Szeged.
57. Kerékgyártó József, 1977: A pályára nevelés Orgoványon. Pályaválasztási Közlemények. /Kecskemét/, 1. sz. 32-36. p.
58. Kerékgyártó József, 1977: Orgoványi kísérletek, tapasztalatok. Gondolatok a pályaválasztásról. Petőfi Népe, 1977. XII. 13. 5. p.
59. Kéri Henrik, 1975: Pályaválasztás előtt álló általános iskolai tanulók tanulmányi eredményei. Magyar Pedagógia, 4. sz. 414. p.
60. Komlósi Sándor, 1971: A pályaválasztás indítékainak alakulása általános iskolai tanulóknál és szüleiknél. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 10-14. p.

61. Kornidesz Mihály, 1971: Közoktatáspolitikánk időszerű kérdései. Pártélet, 8. sz.
62. Kovácsné Virág Márta, 1975: Pályaválasztási önismeret. Köznevelés, 33. sz. 6. p.
63. Kozma Tamás, 1975: Bevezetés a nevelésszociológiába. Tankönyvkiadó, Budapest.
64. Kozma Tamás, 1977: A nevelésszociológia alapjai. Tankönyvkiadó, Budapest.
65. Laky László, 1975: Lemorzsolódás a szakmunkásképző iskolák-ból és a kimaradt tanulók életpályája. Szakmunkásnevelés, 2. sz. 14. p.
66. Litkei József, 1972: A pályairányítás hétköznapi gondjai. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 23-25. p.
67. Magyarország megyéi és városai, 1975: Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
68. Magyar Statisztikai Zsebkönyv, 1976. Statisztikai Kiadó Vállalat.
69. Magyar Statisztikai Zsebkönyv, 1977. Statisztikai Kiadó Vállalat.
70. Mezey Gyula, 1974: A pedagógus pályaválasztási tevékenységének néhány elvi és gyakorlati kérdése. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 55-63. p.
71. Mikes Zdenkóné, 1972: A világnézet megalapozása az alsó tagozatban a pályairányítás szemszögéből. Pályaválasztási Tanácsadás, 4. sz. 34-38. p.
72. Miskolczi Miklós, 1976: Kikből lesznek munkások? Élet és Irodalom, 1976. I. 3. 16. p.

73. Mohás Livia, 1977: Mit tudsz önmagadról? Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest.
74. Molnár Péter, 1974: Következtetések a VII. osztályos tanulók pályaválasztási szándékainak elemzése alapján. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 20-22. p.
75. Molnár Szabolcs, 1974: A pályaaorientációs tevékenység közgazdasági megalapozása. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 10-18. p.
76. Munkára és pályára nevelés. Elvek, tapasztalatok, távlatok, 1974. Tankönyvkiadó, Budapest.
77. Nagy József, 1974: Iskolaelőkészítés és beiskolázás, Akadémiai Kiadó, Budapest.
78. Nagy László, 1972: A pályaválasztási tanácsadás feladatai és továbbképzésének irányai. Pályaválasztási Tanácsadás, 4. sz. 2-7. p.
79. Nevelőmunka a nevelőotthonokban. /Módszertani tanulmányok/, 1972. Tankönyvkiadó, Budapest.
80. Népszabadság, 1978. X. 27-i szám. Közlemény az országgyűlés ülésszakáról.
81. Népszabadság, 1978. X. 28-i szám. Közlemény az országgyűlés ülésszakáról.
82. Őri Istvánné, 1974: Nyári munkagyakorlat egy pályaaorientációs kísérletben. Pályaválasztási Tanácsadás, 4. sz. 31-37. p.
83. Ötödik nevelésügyi kongresszus, Budapest, I-II. k., 1971.
84. Papp Éva, 1972: A családi környezet szerepe egy külterületi iskola VIII. osztályos tanulóinak pályaválasztásában, Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 49-54. p.

85. Pályaválasztási Felelősök Kézikönyve, 1971. Munkaügyi Minisztérium kiadványa.
86. Pályaválasztási Szaktanácsadás, 1967. Munkaügyi Minisztérium kiadványa.
87. Pályaválasztási tudnivalók/1975-80/ Bács-Kiskun megyei fiatalok részére. Bács-Kiskun megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet kiadványa, Kecskemét.
88. Paróczay Klára-Gárdonyi Géza/ifj./, 1972: Az egészségileg hátrányos helyzetű gyermekek pályaválasztásáért. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 59-62. p.
89. Porcsalmi Lajos, 1974: A pályaválasztási irányító munka eredményei Szolnok megyében. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 16-19. p.
90. Rajnai Nadinka, 1971: Az osztályban folyó nevelőmunka sajátosságai a pályaválasztási felkészítésben. Pályaválasztási Tanácsadás, 1. sz. 35-38. p.
91. Rapay Nándor, 1971: Hogyan segítik a tömegkommunikációs eszközök a pályaválasztást? Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz.
92. Rendtartás az általános iskolák részére, 1976. Oktatási Minisztérium kiadványa.
93. Ritoók Pálné, 1974: Munkára és pályára nevelés. /Elvek, tapasztalatok, távlatok/. Tankönyvkiadó, Budapest.
94. Ritoók Pálné, 1976: Az iskolai pályaválasztási tanácsadás pályalélektani és pályapedagógiai alapismeretei. Tankönyvkiadó, Budapest.
95. Rókusfalvy Pál, 1969: Pályaválasztás, pályaválasztási érettség. Tankönyvkiadó, Budapest.

96. Rókusfalvy Pál, 1969: Pályaválasztás, pályakezdet, beilleszkedés. Magyar Pedagógia, 3. sz.
97. Salamon Péter, 1971: Beiskolázási gondok a reform tükrében. Szakmunkásnevelés, 6. sz. 18-20. p.
98. Sántha Pál, 1968: A szülői pályaelképzelések szerepe a gyermek továbbtanulásának ösztönzésében. Pedagógiai Szemle, 11. sz. 993-1001. p.
99. Somogyi Viktor, 1972: Toborzás vagy pályairányítás? Szakmunkásnevelés, 2. sz. 1-2. p.
100. Sotonyi Sándor, 1971: Pályaválasztás Somogyban. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 17-22. p.
101. Sütő Sándor, 1972: Helyzetfelmérés a tovább nem tanuló általános iskolai tanulókról. Pályaválasztási Tanácsadás, 4. sz. 24-26. p.
102. Sütő Sándor, 1973: A kislétszámú tanyai iskolák pályaválasztási tevékenységének néhány kérdése. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 24-26. p.
103. Szántó Károly, 1975: A falusi nyolcadik osztályos tanulók fejlettsége és nevelése I-II. k., Magyar Pedagógiai Társaság, Budapest.
104. Szende László, 1974: A pályára nevelés pszichológiai és pedagógiai megközelítésben. Szakmunkásnevelés, 2. sz. 17. p.
105. Szépvölgyi Edit-Boros Gyula, 1975: A szakmunkásképző intézetek beiskolázási gondjai Szolnok megyében. Pályaválasztási Tanácsadás, 4. sz. 31-32. p.
106. Szilágyi Jenőné, 1971: A szakköri mozgalom pályaválasztási orientációja. Pályaválasztási Tanácsadás, 3. sz. 40-42.

107. Tényanyag gyűjtemény a pedagógiai tevékenység hatékonyságáról, 1978. A Bács-Kiskun megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya kiadványa, Kecskemét.
108. Tölgyesi Zoltán, 1975: Pályaorientációs tevékenység iskolai és üzemi tapasztalatai Somogy megyében. Pályaválasztási Tanácsadás, 2. sz. 17-18. p.
109. Török Katalin, 1975: Álmok és valóság. Nők Lapja, 1975. X. 11. 8. p.
110. Völgyesy Pál, 1976: A pályaválasztási döntés előkészítése. Tankönyvkiadó, Budapest.
111. Xantus László, 1973: Pályaorientációs kísérlet az általános iskolában. Köznevelés, 19. sz. 10. p.
112. Zakar András, 1973: Adalékok a serdülő tanulók pályaorientációjának pedagógiai-pszichológiai elemzéséhez. / Bölcsész-doktori értekezés / JATE, Szeged.
113. Zakar András, 1974: A serdülő tanulók pályaeérdeklődésének alakulása az orientáció időszakában. Művelődésügyünk, 22. sz. 29-32. p.
114. Zakar András, 1975: A serdülő tanulók pályaorientációjának pedagógiai-pszichológiai vizsgálata. Pedagógiai Szemle, 2. sz. 122-130. p.
115. Zakar András, 1977: A serdülő tanulók pályaismeretét és önismeretét alakító tényezők. Magyar Pedagógia, 2. sz. 152-162. p.

M e l l é k l e t e k

1.sz.melléklet

K É R D Ő I V

a 7.osztályos tanulók pályaválasztásával kapcsolatban

- 1.Név
- 2.Lakás
- 3.Milyen távol laktok az iskolától?
- 4.Mivel jársz iskolába?
- 5.Hányan vagytok otthon a családban?
- 6.Van-e testvéred,ha igen hány?
- 7.Édesapád foglalkozása?
- 8.Édesanyád foglalkozása?
- 9.Édesapád iskolai végzettsége?/8 általánosnál kevesebb,
8 általános,érettségi,főiskola,egyetem/
- 10.Édesanyád iskolai végzettsége?
- 11.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ szereted?
- 12.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ nem szereted?
- 13.Szakkörbe jársz-e,ha igen melyikbe?
- 14.Szüleid tudnak-e segíteni otthoni tanulásodban,illetve
segítenek-e?
- 15.Milyen pályára akarsz menni és milyen iskolában akarsz
továbbtanulni?
- 16.Miért választod ezt a pályát?/Jól lehet keresni,tiszta
munka,könnyű munka,megszeretted,egyéb.../
- 17.Ha ez a választásod nem sikerülne,nem vennének fel,mást
mit választanál?
- 18.Mi volt régebbi /tavalyi,tavalyelőtti/ szándékod a pályá-
választásnál,változott-e elképzelésed?

19. Milyen okok és körülmények hatására döntöttél?/Szülő, barát, tanár, érdeklődésed, nem volt más lehetőség, egyéb.../
20. Kitől kaptál segítséget a pályaválasztásban?/Szülő, tanár, osztályfőnök, pályaválasztási felelős, ismerős, egyéb, senkitől/
21. Milyen körülmények segítenek, vagy gátolnak a pályaválasztásban?/Egészségügyi, családi, anyagi, tanulmányi eredmény, távolság a lakóhelytől, jól ismered a szakmát, egyéb.../
22. Szüleidnek mi a véleménye pályaválasztásodról?/Egyetértenek vele, nem helyeslik, nem törődnek vele/
23. Az általad választott pályán dolgozik-e rokonod, vagy ismerősöd? Befolyásolt-e ez téged pályaválasztásodban?
24. Mit tudsz a választott pályáról?
25. Megítélésed szerint milyen tulajdonságok és képességek tesznek alkalmassá a választott pályára?
26. Iskolai munkádon kívül készülsz-e valamivel a választott pályára?/Szakkör, szakkönyvek olvasása, szakmával kapcsolatos munkavégzés otthon, vagy valahol, szünidei munka, barkácsolás, egyéb.../
27. Segített-e pályaválasztási elhatározásodban a televízió, a rádió, valamilyen kiállítás, üzemlátogatás, sajtó, film vagy az uttörő szervezet? Sorold fel ezek közül azokat, amelyek segítségedre voltak?
28. Van-e valamilyen különös problémád amelyben segítséget kérsz, vagy valamilyen kérdésed melyre választ vársz pályaválasztásoddal kapcsolatban?

2.sz.melléklet

K É R D Ő I V

a 8.osztályos tanulók pályaválasztásával kapcsolatban

- 1.Név
- 2.Lakás
- 3.Jártál-e óvodába?Ha igen,hány évig?
- 4.Jelenleg milyen pályára akarsz menni?
- 5.Változott-e az elmúlt év óta pályaválasztási szándékod?
Ha igen,mi okozta a változást?
- 6.Jelenleg milyen iskolatípusba kívánsz menni?
- 7.Változott-e tavaly óta iskolaválasztásod?Ha igen,mi
okozta a változást?
- 8.Igényelsz-e diákotthoni,kollégiumi ellátást?
- 9.Jelenleg mi a véleménye szüleidnek pályaválasztásodról
és iskolaválasztásodról?/Egyetértenek vele,nem helyeslik,
nem törődnek vele/
- 10.Mit tudsz választott pályádról?Bővültek-e egy év alatt
pályaismereteid?
- 11.Hogyan készülsz a választott pályára?/Szakkör,szakkönyvek
olvasása,szakmával kapcsolatos munkavégzés otthon,vagy
máshol,barkácsolás,egyéb.../
- 12.A nyári szünetben dolgoztál-e valahol?Segített-e ez pá-
lyaválasztásoddal kapcsolatban?
- 13.Kitől és milyen segítséget kapsz pályaválasztásoddal és
iskolaválasztásoddal kapcsolatban?Elegendőnek tartod-e
ezt a segítséget?
- 14.Egyéb észrevételed,vagy kérésed pályaválasztásoddal kap-
csolatban?

3.sz.melléklet

K É R D Ő I V

a gimnáziumba került tanulókról

- 1.Név
- 2.Lakás
- 3.Milyen tagozatra jársz?
- 4.A gimnázium elvégzése után hová kívánsz menni?/Továbbtanulás,munkavállalás/
- 5.Ha most kellene választanod ismét gimnáziumba kérnéd a felvételedet?Ha nem melyik iskolatípusba?
- 6.Hogyan sikerült a tanév eleji felmérő dolgozatod?
- 7.Milyen volt az első félévi tanulmányi eredményed?
- 8.Rontottál,vagy javítottál általános iskolai tanulmányi eredményeden?Ha változás történt ezzel kapcsolatban akkor ennek szerinted mi az oka?
- 9.Véleményed szerint képességeid megfelelnek-e ennek az iskolatípusnak?
- 10.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ szereted?
- 11.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ nem szereted?
- 12.Lakóhelyeden végzed tanulmányaidat,vagy bejárász vidékről, vagy diákotthonban/kollégiumban/ nyertél elhelyezést?
- 13.Ha bejáró vagy mivel utazol,okoz-e gondot a bejárás?
- 14.Ha diákotthonban/kollégiumban/ laksz elégedett vagy-e az ottani körülményekkel,lehetőségekkel?A nevelőtanárok milyen segítséget tudnak nyújtani tanulmányi munkádhoz?Kielégítő-e a kulturális és sportolási lehetőség?Szeretsz-e diákotthonban/kollégiumban/ lakni?
- 15.Egyéb észrevételed továbbtanulásoddal kapcsolatban?

4.sz.melléklet

K É R D Ő I V

a szakközépiskolába került tanulókról

- 1.Név
- 2.Lakás
- 3.Milyen szakra jársz?
- 4.A szakközépiskola elvégzése után hová kívánsz menni?
/Továbbtanulás,munkavállalás/
- 5.Ha most választanál ismét szakközépiskolába kérnéd a felvételedet?Ha nem melyik iskolatípusba?
- 6.Hogyan sikerült a tanév eleji felmérő dolgozatod?
- 7.Milyen volt az első félévi tanulmányi eredményed?
- 8.Rontottál,vagy javítottál általános iskolai tanulmányi eredményeden?Ha változás történt ezzel kapcsolatban, ennek szerinted mi az oka?
- 9.Véleményed szerint képességeid megfelelnek-e ennek az iskolatípusnak?
- 10.Az iskolai lehetőségeken kívül mivel segített választott szakod jobb elsajátítását?/Szakkönyvek olvasása,szakkör, egyéb.../
- 11.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ szereted?
- 12.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ nem szereted?
- 13.Lakóhelyeden végzed tanulmányaidat,vagy bejársz vidékről, vagy diákotthonban/kollégiumban/ nyertél elhelyezést?
- 14.Ha bejáró vagy mivel utazol,okoz-e gondot a bejárás?

15. Ha diákokotthonban/kollégiumban/ laksz elégedett vagy-e az ottani körülményekkel, lehetőségekkel? A nevelőtanárok milyen segítséget tudnak nyújtani tanulmányi munkádhoz? Kielégítő-e a kulturális és sportolási lehetőség? Szeretsz-e a diákokotthonban/kollégiumban/ lakni?
16. Mi a véleményed a gyakorlati foglalkozásokról? Szerinted segíti-e tanulmányaidat, felkészülésedet a választott szak-
ra?
17. Egyéb észrevételed továbbtanulásoddal kapcsolatban?

5.sz.melléklet

K É R D Ő I V

a szakmunkásképzőbe került tanulókról

- 1.Név
- 2.Lakás
- 3.Milyen szakmát tanulsz?
- 4.A szakmunkásképző elvégzése után mi a további szándékod?
Kivánsz-e a szakmunkás bizonyítvány megszerzése után
szakközépiskolát végezni?
- 5.Ha most kellene választanod szakmunkásképzőbe kérnéd-e
a felvételedet és ezt a szakmát választanád-e ismét?Ha
nem mit tennél?
- 6.Hogyan sikerült a tanév eleji felmérő dolgozatod?
- 7.Milyen volt az első félévi tanulmányi eredményed?
- 8.Rontottál,vagy javítottál általános iskolai tanulmányi
eredményeden?Ha változás történt ezzel kapcsolatban,
ennek szerinted mi az oka?
- 9.Véleményed szerint képességeid megfelelnek-e ennek az
iskolatípusnak,szakmának?
- 10.Az iskolai lehetőségeken kívül mivel segitted választott
szakmád jobb elsajátítását?/Szakkönyvek olvasása,Szakkör,
egyéb.../
- 11.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ szereted?
- 12.Melyik tantárgyat/tantárgyakat/ nem szereted?
- 13.Lakóhelyeden végzed tanulmányaidat,vagy bejársz vidékről,
vagy diákotthonban/kollégiumban/ nyertél elhelyezést?

14. Ha bejáró vagy mivel utazol, okoz-e gondot a bejárás?

15. Ha diákotthonban/kollégiumban/ laksz elégedett vagy-e az ottani körülményekkel, lehetőségekkel? A nevelőtanárok milyen segítséget tudnak nyújtani tanulmányi munkádhoz? Kielégítő-e a kulturális és sportolási lehetőség? Szeretsz-e a diákotthonban/kollégiumban/ lakni?

16. Mi a véleményed a gyakorlati oktatásról? Szakoktatód ad-e elég segítséget a szakma jó elsajátításához? A vállalat szerinted biztosítja-e a megfelelő körülményeket?

17. Egyéb észrevételed továbbtanulásoddal, választott szakmáddal kapcsolatban?